

ALUSTUKSIA

SOS.-DEM. TYÖLÄISNAISLIITON XVII EDUSTAJA-
KOKOUKSELLE KESÄKUUN 11—12 P:NÄ 1944.

Naisten yhteiskunnallinen toiminta.

Millaiseksi muodostuu maailma, kun rauha palautuu ja jälleerakennustyö voi todenteolla alkaa? Tämä kysymys askarruttaa nyt jo ihmisten mieliä, sillä lähestyvän rauhan mahdollisuus alkaa jo häämöttää mielissä ja antaa aineistoa mielikuvitukselle. Kokeumus viime maailmansotaa seuranneista olosuhteista osoittaa, että tälle kysymykselle onkin ajoissa varattava riittävästi huomiota, sillä muuten ei voida säästyä niiltä raskailta koettelemuksilta, joita rauhan kriisi voi tuoda mukanaan.

On selvää, että ilman muuta ei voida palata takaisin siihen elämään, josta lähdettiin v. 1939. Sota on muuttanut olosuhteita ja mahdollisuuksia niin suuressa määrin ja niin monella tavalla, ettei sellainen ole mitenkään ajateltavissa. Sodassa ovat kaikki yhteiskuntapiirit joutuneet ponnistamaan voimansa yhteisen asian puolesta, miehet ovat rintarinnan seisonet juoksuhaudoissa ja naiset ovat kotirintamalla sekä myöskin rintamien läheisyydessä tuoneet oman panoksensa yhteiseen puolustustaisteluun. Toiveet yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden laajasta toteutumisesta sodan jälkeen, ovat syvälle syöpyneet, on ikäänkuin selviönä painunut mieliin, että jokaiselle kansalaiselle on saatava taatuksi parhaat mahdollisuudet kunnolliseen toimeentuloon ja olemassaoloon. Tämä mieliala on ominainen kaikille sotaikäyville kansoille, siitä ovat todisteina monenlaiset uudistussuunnitelmat ja -järjestelmät, joita eri maissa on esitetty, joskin tietysti ne osaltaan saattavat olla propagandaakin ja tarkoitettuja vain hyvitykseksi laajoille kansankerroksille, jotka osallistuvat taisteluun, odottaen tulevaisuudelta korvausta vaivoilleen.

Sodan jälkeistä yhteiskuntaelämää ajateltaessa kiintyy ennenkaikkeaa meidän naisten huomio siihen asemaan, minkä nainen on saavuttanut sodanaikaisessa elämässä. Naisethan ovat monilla teollisuuden ja tuotantoelämän aloilla päässeet paljon edullisempaan asemaan kuin aikaisemmin, uusia työaloja on avautunut,

palkat ovat nousseet ja mahdollisuudet parantuneet. Tätä on ta-
pahtunut niin laajassa mitassa, että ns. naisten ammatit, mm. koti-
talous, kärsii työvoiman puutetta. Myöskin yhteiskunnallisessa
mielessä ovat naiset vaikuttavalla tavalla osallistuneet asioiden me-
noon, kuulemme usein juhlapuheissa ja johtavien miesten lau-
sunnoissa siitä lausuttavan tunnustuksen sanoja, todetaan, että
ilman naisten apua emme olisi kyenneet selviytymään kaikista,
sota-ajan vaikeuksista. Mutta tästä kaikesta huolimatta, ei nais-
ten välitön vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin suinkaan ole li-
säntynyt, vaikka esim. sota-aikana on runsaasti muodostettu,
uusia hallintoelimiä, mm. valvomaan ja johtamaan elintarvikkei-
den tuotantoa ja jakelua, joka niin läheisesti liittyy kotitalouteen
ja jossa naisten pitäisi olla asiantuntijoita, eivät naiset näissäkään,
tehtävissä ole saavuttaneet minkäänlaisia johtoasemia. Maan hal-
litukseen ovat eduskunnan naiset useamman kerran yrittäneet
saada edes yhtä naisministeriä, mutta ainakaan tähän mennessä
nämä yritykset eivät ole johtaneet tuloksiin. Yhä uudelleen tois-
tuu myöskin ilmiö, että jos asetetaan joitain valtion komiteoita,
valmistelemaan kysymyksiä, jotka saattavat olla naisille hyvinkin
läheisiä, ja joissa heidän tiedetään olevan asiantuntijoita, tulee
komitean jäseniksi pelkkiä miehiä tai mahdollisesti yksi nainen,
»suolaksi joukkoon».

Naisten edustusta johtavissa elimissä lisättävä.

Meidän naisten on, samalla kun toteamme, että tähän on joh-
lanut vanha ja syvälle piintynyt ennakkoluulo, että naiset eivät
vielä ole kypsiä yhteiskunnalliseen toimintaan, myöskin tehtävä,
itsellemme selväksi, että tulevaisuudessa olojen täytyy tässä koh-
din muuttua ja että meidän täytyy kyetä ensiksikin osoittamaan
suurempaa harrastusta yhteiskunnallisiin asioihin ja toiseksi hank-
kia itsellemme sellainen edustus maan johtavissa lakiasäättävissä
* elimissä, ennenkaikkea eduskunnassa, että meidät on pakko huo-
mioida myöskin muilla yhteiskuntaelämän aloilla. Tähän pää-
määrään meidän tulee pyrkiä ei ainoastaan alleviivataksemme nai-
sen tasa-arvoisuusvaatimuksen oikeutusta vaan ennenkaikkea,
myöskin tehostaksemme ja turvataksemme kansanvaltaista jär-
jestelmää tulevassa yhteiskuntaelämässä. Voidaanhan suorasi aan
asettaa kyseenalaiseksi, onko sellainen lainkaan mitään täydellistä,
kansanvaltaa, jossa kansalaisten enemmistö, naiset, täysin passiivisina tai hyvin heikosti mukana ollen, seuraavat yhteiskuntaelä-
mää. Meidän on muistettava, että oikeuksia seuraa myöskin vas-
tuu, eikä meillä yhteiskunnan kansalaisina ole oikeutta vetäytyä,
vastuusta myöskään silloin kun tulee ratkaistavaksi kansamme
elämää, olemassaoloa ja tulevaisuutta koskevat asiat.

Valmistautuminen eduskuntavaaleihin.

Sodan vuoksi on niin valtiollisia kuin kunnallisiakin vaaleja kerta toisensa jälkeen ollut pakko siirtää, mutta ne tulevat kuitenkin toimitettaviksi ennemmin tai myöhemmin. Meidän, sosialidemokraattisten naisten tulisi jo hyvissä ajoin varustautua Vaaleihin, esim. siinä mielessä, että meillä kussakin vaalipiirissä • olisi sopivia naisehdokkaita nimettäväksi. Tällöin ei suinkaan kovin yksipuolisesti pidä jättäytyä yhden tai parin ehdokkaan vaaraan siinä pelossa, että äänet hajaantuisivat, sillä on myöskin huomattava, että naisvalitsijätkin haluavat jonkinlaista liikkumistilaa. Jos on vain yksi ehdokas, ei ole minkäänlaista valinnanvaraa ja se hyvin helposti tympeyttää valitsijoita ja herättää heissä vääriä kuvitelmia siitä, että tuo yksi ehdokas nyt toki saadaan lävitse ilman minkäänlaista vaivaa. Niinpä on usein nähtykin, että täten menetellen tuo ainoakin ehdokas on jäänyt valitsematta. Tietysti on varottava liikaa hajoittamasta, jos esim. näyttää siltä, että puolueäänestyksessä on vaikea saada naisia liikkeelle ja useampien ehdokkaiden asettaminen tietäisi sitä, että kukaan näistä ei ehkä jaksaisi päästä niin korkealle että listoille asettaminen tulisi kysymykseen.

Ennen vaaleja on liittotoimikunnan tehtävänä laatia valistustyösuunnitelma, jota naisten piiritoimikunnat ja piiritoimikuntien naisjaostot kuin myöskin naisjärjestöt parhaansa mukaan pyrkivät • toteuttamaan. Yhteistoiminnassa ammatillisesti järjestyneiden ja muissa työväenjärjestöissä toimivien naisten kanssa olisi pyrittävä saamaan valistustyölle niin laaja pohja kuin suinkin naisten liikkeelle saamiseksi. Viime vaalien edellä v. 1939 oltiin yhteistyössä myöskin Suomen Naisten Kansallisliiton vaalikomitean kanssa, joka jakoi vaaleihin kehoittavia lentolehtisiä naisten keskuuteen ja yhteistyötä tässä muodossa olisi edelleen jatkettava.

Kunnallisvaalivalmistelut.

Kunnallisvaali valmisteluissa on seurattava samoja linjoja ja pyrittävä vetämään mukaan kunnalliseen toimintaan sekä järjestöissä jo toimivat naiset, että myöskin niitä, jotka vielä ovat järjestöjen ulkopuolella. Kunnalliselämä monine kysymyksineen, jotka sivuavat hyvinkin läheltä koteja, perhettä ja lapsia, pitäisi olla naisille erikoisen kiinnostavaa ja on hyvin valitettavaa, että naisten asiantuntemusta tähän mennessä on voitu hyvin vähän käyttää kunnallisessa toiminnassa. Ei ainoastaan valtuustoihin, vaan myöskin lauta- ja johtokuntiin on saatava jäseneksi entistä • enemmän asioihin kiinnostuneita ja perehtyneitä naisia, jotka varmasti näillä paikoilla voivat monella tavalla hyödyttää yhteiskuntaa ja koteja.

Mutta ennenkuin menestyksellisesti voidaan toimia kaikkien näiden pyrkimysten toteuttamiseksi, täytyy naisten keskuudessa, voida paljon lisätä yhteiskunnallisten kysymysten harrastusta. Voimme sanoa, että vieläpä siinäkin piirissä, jonka liittomme jäsenistö muodostaa, on yhteiskunnallisten kysymysten tuntemus verrattain hapuilevaa ja heikkoa, ja niiden naisten keskuudessa, jotka eivät ole katsoneet tarpeelliseksi poliittisesti järjestäytyä, se on melkein olematonta. Tässä suhteessa täytyy saada muutos aikaan, muuten meillä ei ole mitään toiveita siitä, että lähitulevaisuudessa saisimme naisten vaikutusvaltaa lisätyksi. Ja tässä kohdin avautuu ennenkaikkea naisjärjestöillemme hyvin laaja ja voimia kysyvä työkenttä.

Naisten piiritoimikuntia valistustyötä suunnittelemaan.

Valistustyössä tulee tietenkin liittotoimikunnan käydä etunenässä, laatia suunnitelmat, antaa ohjeita ja neuvoja ja uusia herätteitä toimintaa varten. Mutta maamme on laaja ja liittotoimikunta sijaitsee sen toisessa laidassa, Helsingissä, sieltä ei ole mahdollista hoitaa ja valvoa valistustyötä tarpeellisella ponnella ja voimalla. Tämän vuoksi olisikin entistä enemmän pyrittävä, keskittämään valistustyö kunkin vaalipiirin keskuksen ja muodostettava naisten piiritoimikuntia tästä työstä huolehtimaan. Aikoinaan lakkautettiin naisten piiritoimikunnat muka aikansa, eläneinä ja tarpeettomina ja otaksuttiin, että valistustyötä voidaan menestyksellisesti ohjata ja valvoa liittotoimikunnasta käsin. Aika on nyt kuitenkin osoittanut, että piirien keskustoimikuntien työtä yhä edelleen kaivataan. Meillä on tällä hetkellä toiminnassa kaikkiaan viisi itsenäistä naisten piiritoimikuntaa, jotka hyvällä menestyksellä ovat tehneet työtä kukin oman piirinsä alueella, tämän lisäksi on eräissä piireissä muodostettu vaalipiiritoimikuntien yhteyteen naisjaostoja, jotka eivät kuitenkaan ole jaksaneet toimia yhtä ponnekaasti; syynä on epäilemättä itsenäisyyden puuttuminen, joka aina vaatii varovaisesti tunnustelemaan, millä tavalla mahdollisesti vaalipiiritoimikunta suhtautuu tehtyihin aloitteihin. Pahimpana esteenä kuitenkin on sopivien toimitsijavoi-
mien puute, mutta saattaisi nyt ainakin odottaa, että kun Työväen Akatemia jo muutamien vuosien ajan on toiminut vahvasti naisvaltaisena, sieltä vähitellen lähtee toimintaan nuoria naisia, joiden voimia voidaan käyttää myöskin piirien järjestäjinä ja toimihenkilöinä. Pitäisikin pyrkiä siihen, että jos itsenäistä naispiiritoimikuntaa ei voida muodostaa, piirin naisjaostolle varattaisiin vakinaiseksi toimihenkilöksi piiritoimistoon naistoimitsija, joka samalla hoitaisi piirikanslian tehtäviä.

Perusjärjestöt toimintakykyisiksi.

Perusjärjestöt, sos.-dem. naisyhdistykset ja -jaostot on saatava toimintakykyisiksi ja pystyviksi suorittamaan sitä valistustyötä, jonka tuloksena tulisi olemaan naisten yhteiskunnallinen valveutumisen ja valmius. Vaikka itse järjestömuodot voivatkin olla sivuseikka tässä asiassa, vaikka siis naisjaostokin, joka ei ole itsenäinen, vaan riippuvaisuussuhteessa työväenyhdistykseen, voi olla hyvinkin toimintakykyinen ja virkeä, (meillä on monia sellaisia jaostoja), on kuitenkin pantava merkille, että naisyhdistykset eivät niin herkästi lopeta toimintaansa kuin jaostot. Viime aikoina on kuitenkin melkein kokonaan lakattu perustamasta sos.-dem. naisyhdistyksiä, niin että niitä on esim. viimeisen liittokokouksen jälkeen tullut lisää vain pari, jota vastoin jaostoja on perustettu useita kymmeniä ja yhtä monia on myös jälleen lakannut toimimasta. Naisyhdistyksistä ei kuluneen kolmivuotiskauden aikana ole lakannut toimimasta yhtään ainoata. Näyttää siis siltä, että olisi edelleenkin syytä perustaa itsenäisiä sos.-dem. naisyhdistyksiä, sehän ei puoluetoiminnan kannalta merkitse voiman vähenystä vaan pikemmin päinvastoin ja tällainen itsenäinen yrittäminen antaa naisille enemmän toiminnan varmuutta kuin toimiminen alaosastona, vaikka holhous olisikin vain näennäistä. Työväenyhdistysten toimihenkilöt useinkin mukavuussyistä asettuvat vastustamaan naisyhdistysten perustamista, peläten, että muuttamat, yhdistyksen toimintaan osallistuvat naiset tällöin liittyvät siihen, eivätkä enää ennätä toimia yhdistyksessä, mutta useassatapauksessa naisyhdistyksen perustaminen on ollut omiaan tuomaan lisää jäseniä puolueeseen ja sellaisenaan se ei siis saa olla vastustettava toimenpide.

Opintokerhotyö käyntiin.

Opintokerhotoiminta on sodan aikana jäänyt taka-alalle ja kehot viettävät monin paikoin hiljaiseloa; mikäli kokoonnutaan, luetaan vain kaunokirjallisuutta tai tehdään käsitöitä. Kaunokirjallisuuden opiskelu ei suinkaan ole pahasta ja käsityökerhot ovat sodan aikana olleet hyvin merkittäviä, sillä niiden kautta on kulkenut koko liittomme harjoittama laaja avustustoiminta, mutta vähitellen pitäisi pyrkiä kehittämään kerhoista todellisen opiskelun tyyssijoja, joissa kiinnitetään huomiota yhteiskunnallisiin aiheisiin, kunnallispolitiikkaan, yms. Opinto-ohjaajista on jatkuvasti puutetta, mutta liittomme tulee yhdessä Työväen Sivistysliiton kanssa järjestämään opinto-ohjaajien kursseja ja toivottavaa olisi, että järjestöt huomioisivat nämä kurssit, lähettämällä niille osanottajia, joista myöhemmin saataisiin kerhoihin ohjaajia.

»Tulevaisuus» kaikkien osastojen työn kohteeksi.

Kirjallisuuden ja sanomalehtien, ennenkaikkea liittomme oman äänenkannattajan, Tulevaisuuden levitys, on myöskin niitä asioita, jotka on huomioitava ensisijaisina järjestöjemme toiminnassa. Huolimatta siitä, että jokaisessa edustajakokouksessa on näistä asioista keskusteltu ja hyväksytty velvoittavia ponsia, on yhä edelleenkin liittomme piirissä paljon sellaisia yhdistyksiä ja jaostoja, joiden alueelle ei mene yhtään ainoata Tulevaisuus-lehden vuosikertaa. Lehden irtonumerojen menekki ei myöskään ole tyydyttävä, juhlanumeroltakaan ei tilata läheskään kaikissa yhdistyksissä ja jaostoissa myytäväksi.

Voidaksemme seuraavan toimintakauden aikana toteuttaa pyrkimyksemme saada naisia valituksi enemmän eduskuntaan ja kunnanvaltuustoihin, sekä jäseniksi kunnallisiin lautakuntiin ja johtokuntiin, samoin kuin naisedustuksen lisäämiseksi yhteiskuntakoneiston eri laitoksissa, on meidän työskenneltävä voimaperäisesti järjestöjemme voiman lisäämiseksi ja naisten kaikinpuolisen tietoisuuden kasvattamiseksi. Tässä toiminnassa noudatettaviksi ohjeiksi liittokokous ehdottaa seuraavaa:

Eduskuntavaalien edellä on liittotoimikunnan hyvissä ajoin laadittava työsuunnitelma, jossa kaikki sekä naisten vaalipiiritoimikuntien, että myöskin perusjärjestöjen tehtävät tässä työssä on huomioitu.

Samanlainen suunnitelma on laadittava myöskin kunnallisvaalien ollessa valmistelun alaisina.

Sos.-dem. Naisten piiritoimikuntien ja piiritoimikuntien naisjaostojen työn tehostamiseen on kiinnitettävä huomiota ja pyrittävä muodostamaan niistä voimakkaita, toimintakykyisiä vaalipiireissä tapahtuvan valistustyön keskuksia.

Sos.-dem. Työläisnaisliittoon kuuluvien perusjärjestöjen lukumäärää on lisättävä, pyrkimällä perustamaan myöskin itsenäisiä naisyhdistyksiä, missä suinkin siihen mahdollisuuksia ilmenee, ja tehostamaan työväenyhdistysten naisjaostojen toimintaa.

Opintokerhotoimintaa on elvytettävä ja opintokerhojen opinto-ohjelmiin entistä enemmän otettava yhteiskunnallisia, kuten kunnallispolitiikkaa, valtiollisia kysymyksiä ym. käsitteleviä aineita.

Sos.-dem. Työläisnaisliiton toimikunnan on yhdessä Työväen Sivistysliiton kanssa pyrittävä järjestämään naisten opintokerhojen ohjaajien kursseja.

Kirjallisuuden ja sanomalehtien, ennenkaikkea oman äänenkannattajamme, Tulevaisuuden, levitystyöhön on kiin-

riitettävä erikoista huomiota, myöskin huolehtien siitä, että Tulevaisuus-lehden irtonumeroita, varsinkin juhlanumerotta, kaikissa liiton osastoissa otetaan myytäväksi.

Kaikissa niissä valistustyötämme koskevilla kohdilla, joita tässä alustuksessa ei erikoisesti ole käsitelty, ja joihin nähden ponsia ei ole esitetty, viitataan vuoden 1941 edustajakokouksessa valistustyöstä tehtyihin päätöksiin, jotka yhä edelleen ovat voimassa, velvoittaen niin liittotoimikuntaa kuin naisten piiritoimikuntia ja osastojakin.

Liitto toimikunta.

Naisten asema tuotantoelämässä.

Naisten asema tuotantoelämässä sodan jälkeen

tulee kaiken todennäköisyyden mukaan olemaan erittäin tärkeä. Kauhauksen tultua on tosin oletettavissa, että syntyy jonkun verran työttömyyttä itse siirtymävaiheen aikana. Tehtaiden muuntaminen rauhanaikaiseen tuotantoon sopiviksi, tuonnin ja viennin järjestäminen, kauppasuhteiden luominen y.m. seikat vaativat oman aikansa ja tänä aikana saattaa tulla vaikeuksia työvoiman sijoittamisessa. Kun senlisäksi kotiutettava armeija palauttaa työmarkkinoille sen nyt sitoman työvoiman, on luonnollista, että heikommat työntekijät saavat väistyä nyt hallussaan pitämiltään työpaikoilta.

Maaseutu tosin nielee aika huomattavasti työvoimaa heti niin pian kuin se voi sitä saada, mutta teollisuustyöväestö sensijaan voi joutua odottelemaan työmahdollisuuksia.

Naisten kannalta tilanne tulee muodostumaan erityisen suurta joustavuutta kysyväksi. Sota on pannut naiset sellaisille paikoille, joihin he eivät ehkä normaalina aikoina olisi koskaan pyrkineet. Nyt he ovat kuitenkin hoitaneet tärkeitäkin tehtäviä, tottuneet kantamaan suurempaa vastuuta ja myöskin saamaan suurempaa palkkaa. Monet ovat työhön sijoittautuessaan tienneet, että he ovat tällä paikalla vain sijaistyövoimana, mutta sodan jatkuttua näin pitkään on tästä aluksi tilapäisestä asemasta tullut vakiintunut. Elämäntavat ovat muuttuneet, vaatimukset kehittyneet rinnan nousseen palkan kanssa. Jos sodan päätyttyä heidän on palattava takaisin entisiin huonosti palkattuihin tehtäviinsä, tulee se aiheuttamaan monelle suurta henkilökohtaisia uhrauksia ja mielten katkerouksia. Sodan aikana tällaisiin uhrauksiin on totuttu, mutta rauhaan palaaminen merkitsee useimpien mielestä

sitä, että ihmisiltä ei enään vaadita yksilöllisiä uhrauksia, vaara silloin ikäänkuin palataan takaisin laillistettuun itsekkyyteen.

Onko naisten pyrittävä pysyttämään kaikilla niillä ammattialoilla, joilla he sodan aikana ovat työskennelleet

on kysymys, johon naisten itsensä on pyrittävä etsimään vastausta. Työläisnaisten keskuudessa on jo kauan sitten ollut selviönä, että naisen ei pidä pyrkiä olemaan miehen kaltainen, hänen ei pidä pyrkiä kieltämään omaa naisellista olemustaan eikä omaa erikoista tehtäväänsä tulevan sukupolven synnyttäjänä. Siitä johtuen, hänen ei myöskään pidä kieltää niiden tosiasioiden arvoa, jotka osoittavat eräiden ammattien haitallisuuden naisille nimenomaan-suvun jatkamista silmälläpitäen. **I**

Rauhanomaisissakin olosuhteissa meillä tosin naiset ovat työskennelleet raskaissa ammateissa esim. rakennuksilla laastinkantajina, satamissa lastaus- ja purkaustöissä, lautatarhoissa lankunkantajina jne. Sodan aikana on naisten olosuhteiden pakottamina täytynyt ottaa suorittaakseen monia raskaitakin tehtäviä, vieläpä usein vastentahtoisesti. Mitään varsinaista tilastoa ei ole olemassa siitä, miten nämä ammatit ovat vaikuttaneet naisten terveyteen, heidän mahdolliseen hedelmättömyyteensä, ennenaikaiseen kiihtumiseensa y.m. Tosin prof. Aarno Turunen on eräässä lausunnossaan tästä kysymyksestä SAK:n naisjaostolle lausunut m.m. seuraavaa: »aivan liian usein näemme vielä naisissamme ennenaikaisesti vanhentuneita, rasittuneen näköisiä mutta ikävuosiltaan, vielä nuoria naisia, joiden kansantaloudelliseksi tappioksi koitua ennenaikainen sielun ja ruumiin voimien ehtyminen ja työkyvyn vähentyminen johtuvat useimmissa tapauksissa liian varhain alkaneesta ja pitkiä aikoja jatkuneesta yliraskaasta työstä ja sen seurauksista.»

Tästä nähdään, että naisten terveydellisiin kysymyksiin on kiinnitettävä huomiota silloin kun naisten työstä on kysymys, vaikka sodan aikana eräistä seikoista onkin tingittävä. Rauhan palattua on sensijaan määrätietoisen valistustoiminnan avulla saatava naisille itselleen selväksi se, että heidän ei mahdollisen tilapäisen, ansion toivossa ole vaarannettava terveyttään. Tällöin on myöskin huomioitava hermostolliset vaikutukset, jotka monen ammatin seurauksena ovat vielä vaikeammat kuin raskaan ruumiillisen työn aiheuttamat vammat.

Tietenkin on selvä, että

naisten työsuojelua on entistä tehokkaammin kehitettävä.

Väestökysymyksen tultua yhdeksi polttavimmista päivänkysymyksistä, on esim. äitiyssuojeluun ja äitiyslomaan syytä erikoisesti!

kiinnittää huomiota, niinkuin sosialidemokraattisten naiskansanedustajin toimesta on jo tehtykin.

Naisten yötyön kieltäminen teollisuudessa on niinkään jatkuvasti ajankohtainen kysymys, sillä työläisnaisen on mahdotonta terveyttään vaarantamatta suoriutua yötyöstä, varsinkin jos hän on perheellinen, mutta vaikkapa hän olisi yksinäinenkin on yötyöhänelle rasittavampi kuin esim. vastaavasti hänen miehislle toverilleen, jolla on suurempi palkka ja joka senvuoksi voi hankkia itselleen kunnollisen, rauhallisen asunnon sekä suorituttaa palkkatulla työavulla ne henkilökohtaiset palvelukset, joita hän tarvitsee siivoukseen, vaatteiden pesun ja ruoanlaiton muodossa.

Naisten palkasta oli jo edellä aikaisemmin mainittu. Yleensä on todettu, että naisten on ollut vaikea sodan aikanaan päästä miesten kanssa samoille palkoille, vaikka he olisivat suorittaneet, työnsä yhtä hyvin kuin vastaavassa työssä miespuolinen työntekijä.

Samasta työstä sama palkka

on yksinkertainen ja selvä vaatimus, mutta kun sitä ruvetaan toteuttamaan, nousee esiin kysymys, mikä on sama työ. Esim. rautatielaitoksen palveluksessa oleville tayara- y.m. toimistoissa työskenteleville naispuolisille apulaisille ei ole katsottu voitavan maksaa samaa palkkaa, kuin miehille, sillä on laskettu, että kahta miestä vastaa kolme naista ja niinpä esim. työläisten omat järjestöt ovat nähneet oikeudenmukaiseksi tyytyä sellaiseen järjestykseen, että naisille on maksettu n. 30—90 % miesten palkasta.. Tämän asian selvittämiseen olisi Sos.-dem. työläisnaisliiton syytä, erikoisesti kiinnittää huomiota.

Palkkauksen yhteydessä tulee erikoisesti esille kysymys naisien ammattikasvatuksesta. Naisten keskuudessa ei ole totuttu ottamaan ammattia niin vakavasti kuin miesten keskuudessa. Jo kodit asettuvat tässä asiassa sille kannalle, että tyttö voi mennä tnhin tahansa työhön, mihin pääsee, kun sensijaan pojan kasvatuksessa nimenomaan kiinnitetään huomiota siihen ,mihin ammattioppiin hänet pantaisiin.

Tosin tässä on vaikuttamassa myöskin se, että tyttöjen ammattioppilaitokset ovat niin ylikuormitettuja, että niihin pääsee tavallisesti vain murto-osa pyrkijöistä, vaikka itse ammattialalla olisikin jatkuvasti puutetta työntekijöistä. Koulutuspaikkojen puute olisi aivan ensitilassa saatava poistetuksi. Toisaalta puuttuu ammatinvalinnan ohjausta, joka kohdistuisi niinhyvin nuoriin henkilöihin itseensä kuin heidän vanhempiinsakin. Sinä suhteessa voisivat kunnat tehdä paljonkin ja tyydytyksellä onkin mainittava..

eitä esim. sellaiset kunnat kuin Helsinki ja Tampere ovatkin tässä asiassa jo ryhtyneet toimenpiteisiin.

Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota myöskin kotiapulaiskysymykseen. Sehän on ammattiala, johon monet nuoret tytöt joutuvat »paremman puutteessa», niinkuin tavanomainen sanonta kuuluu. Niinpian kuin avautuu jokin muu mahdollisuus, jätetään kotiapulaisala ja siirrytään alalta alalle. Toisinaan löytyy oikea ala, toisinaan ei ja elämä kuluu ainaisen hakemisen ja tyytymättömyyden merkeissä.

Monet nuoret naiset tuntuivat suorastaan sisäistä tyydytystä työskennellessään kotiapulaisen ammatissa, mutta koska tätä ammattia on totuttu pitämään alempiarvoisena, he eivät halua siihen jäädä. Varsinkin maaseudulla on kotiapulaisista suuri puute, ja alkaa puute tuntua jo itse pääkaupungissakin, jonne sentään maalaistyttöjä virtaa varsin runsaasti.

Kun tämä kysymys on erikoisesti työläiskotien kysymys sikäli, että nämä nuoret naiset ovat työläiskotien lapsia, joille olisi varattava tilaisuus kunnolliseen ammattioppiin, olisi syytä liittokokouksen tässä suhteessa esittää valtiovallalle toivomus, että kotiapulaisiksi aikoville järjestettäisiin siihen pätevä koulutus.

Pätevä ammattitaito nostaisi koko ammatin arvoa ja kotien sekä yhteiskunnan kannalta olisi mitä suurimerkityksellisintä se, että kotiapulaiset ja heistä myöhemmin kehittyvät emännät todella osaisivat ammattinsa.

Kaikki edelläkosketellut kysymykset ovat sellaisia, joihin ei ehdottomalla varmuudella voi osoittaa ratkaisua. Senvuoksi onkin tärkeätä, että liittokokous valtuuttaa liittotoimikunnan seuraamaan ja tutkimaan naisten työvoimakysymyksiä ja jatkamaan yhteistoimintaa SAK:n naisjaoston kanssa, jotta ei mitään ammattiyhdistysnaisten kannalta tärkeätä näkökohtaa jäisi huomioimatta samoin kuin taas toisaalta oltaisiin tietoisia siitä, mitä sillä taholla tehdään näiden kysymysten ratkaisemiseksi. Perusjärjestöissä olisi niinkään näihin kysymyksiin syvennyttävä, sillä taloudelliset kysymykset ja niihin oleellisesti liittyvät työvoimakysymykset ovat astuneet yhä enemmän etualalle myöskin naisten piirissä. Palkkakysymykset, työsuojelu ja työehdot yleensä naisten ammateissa vaativat naisten itsensä omakohtaista asioihin paneutumista, mutta samalla ne ovat nimenomaan työläisnaisten järjestöjen kysymyksiä, sillä vain järjestetyn yhteistoiminnan ja määrätietoisen työskentelyn avulla päästään sellaisiin tuloksiin, jotka vastaavat työläisnaisten elämänkäsitukseen perustuvaa yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta.

Liittotoimikunta.

Perheenäitien asema ja sen järjestely.

Alustus Sos.-dem. Työläisnaisliiton edustajakokoukselle.

Perheenäitien aseman parantaminen on puolueessammekin jo kauan esillä ollut kysymys. Ensimmäisissä puolueemme edustajakokouksissa kiinnitettiin siihen jo huomiota ennenkaikkea sen vuoksi, että työläisnaisten mukaantulo puolueen valistus- ja agitatiotyöhön edellytti vapaampaa asemaa työstä ja huolista kuin mitä työläiskotien äideillä silloin oli ja yhä edelleen vielä nytkin on. Jo alusta alkaen oli puolueen ohjelmakysymyksissä yhtenä vaatimukseksi se, että yhteiskunnan on ryhdyttävä tukemaan vähävaraisia perheitä heidän kamppailussaan uuden sukupolven kasvattamiseksi ja hoivaamaan niiden äitejä ja lapsia yhteiskunnallisen lainsäädännön turvin.

Sittemmin on asia ollut jatkuvasti keskeisenä liittomme ohjelmassa vuodesta toiseen ja yhteistoiminnan avulla sekä yleisen kehityksen ansiosta onkin saatu aikaan ne parannukset mitä tähän mennessä äitiys- ja lastenhuollon alalla on saavutettu. Mutta yhä edelleen vaatii kysymys huomiota, siliä räikeitäkin epäkohtia on vielä olemassa ja perheenäitien asema suurelta osalta järjestelemättä.

Maassamme lasketaan olevan 700.000 kotitaloutta sekä yhtä monta perheenemäntää. Mutta huonoimmin palkatuissa perheissä täytyy äitien osallistua kotitaloudenhoidon lisäksi vielä ansiotyöhönkin jolloin he suorittavat kaksinkertaisen työosuuden ja ovat myös kaksinverroin rasitettuja. Suuri haitta kaiken muun lisäksi on se, että heille ei jää yhtään omaa aikaa itseään ja omaa kehitystään varten, joka taas puolestaan on syynä heidän vähäiseen yhteiskunnalliseen aktiivisuuteensa ja oman asemansa parantamispyrkimysten heikkouteen.

Sotaa edeltäneinä vuosina työskenteli naisia kaupan, teollisuuden, liikenteen ja eri elinkeinoelämän aloilla noin 80—90.000 ja näistä oli naimisissa olevia arviolta noin 25—30.000, siis noin kolmannes perheenäitejä. Nyt sotavuosina ovat nämä luvut huomattavasti nousseet samalla kuin sodanaikaiset huolet ja rasitukset ovat suuresti lisänneet naisten työn ja vastuun taakka yleensäkin.

Ansiotyössä käyvien äitien aseman parantaminen onkin vaikeimpia tehtäviä ja vaatii monenmoisia uudistuksia yhteiskunnallisellakin alalla tullakseen tyydyttävästi hoidetuksi. Mutta suunnilleen samanlaisen probleemin aiheuttaa vähävaraisen pienviljelmätalouden emännän asema pitkin työpäivineen ja muine haittoineen.

Työkykyisiä naisia lasketaan maaseudulla olevan n. 1.1 miljoonaa, joista palkatussa työssä on n. 55.000 ja täten omassa taloudes-

saan työskentelevien lukumääräksi jää runsas miljoona. Meidän maataloutemme on ratkaisevasti pienviljelysvaltainen, jolloin alle 10 hehtaarin olevia tiloja on kaikista viljelmistä n. 75 %. Näissä talouksissa joutuvat perheenemännät useasti tekemään melkein päpyöreitä päiviä, koska apulaista ei kannata pitää eikä myöskään perheen aikuisiksi varttuvien tyttärien kannata jäädä kotiin äidin avuksi. Paitsi karjanhoitoa sekä kotitaloutta lastenhoitoineen, joutuvat nämä naiset suorittamaan vielä suuren osan maanviljelystöistäkin joko miehen ollessa ansiotyössä tai muuten kiireisimpinä työaikoina. Tällöin työpäivä venyy 14—16 tuntiseksi.

Työaika. Kun suunnittelemme sodanjälkeistä ohjelmaa perheenäitien olosuhteiden parantamiseksi, niin ensimmäiseksi työntyökin esille kysymys työajan lyhentämismahdollisuuksista. Nykyisellään sekä kaupunkilaisköyhälistö- että maaseudun pieneläjänaisten ruumiillisten ja henkisten voimien kulutus on liian suuri, ja se voi käydä kohtalokkaaksi ajan pitkään. On kysymys kalliista arvoista koko kansakunnankin kannalta ja niitä tulisi parhaan mukaan pyrkiä säilyttämään ja vaalimaan.

Kun emme suoralta kädeltä voi määritellä perheenäitien työpäivän pituudeksi esim. 8-tuntia, sillä se on käytännöllisesti mahdollista, niin on suunniteltava toteutettavaksi sellaisia uudistuksia kotitaloudellisella ja yhteiskunnallisella alalla, jotka helpottavat äitien työtä.

Asuntokysymys on ensinnäkin hoidettava näitä parannuksia silmälläpitäen. Kaupunkien perheasuntoja suunniteltaessa ja rakennettaessa on äitien työnhelppoituksen vuoksi saatava näihin taloihin sekä lastenseimiä, että leikki-ikäisten tilapäiskoti, joihin äiti voi jättää huoletta lapsensa lähtiessään joko työhönsä tai asioillensa mihin vuorokauden aikaan tahansa. Samoin olisi saatava yhteiskeittiöitä, mistä kohtuullista korvausta vastaan ne äidit, jotka eivät ehdi valmistaa kotonaan keittoruokaa, voivat saada sellaista. Edelleen olisi rakennettava uusien menetelmien mukaisia koneellisia yhteispesuloita, joissa vaatteiden puhdistus, kuivaus ja silytys käy nopeasti ja vaivattomasti. Muutenkin nämä talot tulisi rakentaa siten, että kotitalouden järkipäistäminen kävisi päinsä ja että lapsilla olisi kotonakin tilaa ja mahdollisuuksia terveelliseen kasvuun, kustannusten silti olematta sellaiset, että vähävaraiset eivät niitä jaksaisi täyttää. Tämä kaikki edellyttää siis voimakasta sosiaaliluonteista rakennus- ja asuntopolitiikkaa.

Maaseutua silmälläpitäen olisi taajaväkisiin yhdyskuntiin ja teollisuuskeskuksiin entistä enemmän saatava myös edellämäintunlaista sosiaalista uudistustyötä. Lastenseimiä ja -tarhoja on vasta muutamilla paikkakunnilla ja ne ovat yleensä vielä kaupungeissakin liian vähän aikaa avoinna päivittäin, jolloin esim. vuoro-

työssä käyvät äidit eivät voi niitä käyttää hyväkseen. Koneellisia yhteispesuloita voidaan tulevaisuudessa, Työtehoseuran suorittamien tutkimusten mukaisesti, saada toimintaan maaseudunkin oloissa, mikäli tällaista edistystä siellä kaivataan. Perheenäitien työn helpoituksen ja terveydenhoidon kannalta toimenpide olisi kerrassaan erinomainen edistysaskel. Onhan tunnettua, että esim. reumaattiset- ja sydäntaudit perheenäitien keskuudessa joutuvat suurelta osalta epäterveellisissä olosuhteissa suoritetusta ja liian raskaasta työstä. Vaatteiden pesu esim. talvella puutteellisissa olosuhteissa, jos mikä, on laskettava sellaiseksi ja siihen on siis hankittava parannuksia. Kunnat, osuuskunnat ja teollisuuslaitokset olisi saatava alueillaan rakentamaan edellämäinittuja yhteispesuloita sekä aluksi rahoittamaankin ne. Lopultahan ne kannattavat itse itsensä. Ruotsissa on parhaillaan käynnissä jo maaseuduillakin tälle pohjalle rakentuvat koneelliset pesulat.

Työapu. Suoranainen työapu on kuitenkin ehkä välttämättömin ylikuormitetulle perheenäidille. Paitsi jokapäiväistä työkuormaa, jossa jo tarvittaisiin kipeästi apua, voi tulla poikkeustilanteita, jolloin perheenäidin on jätettävä paikkansa sairauden, välttämättömän matkan t.m.s. vuoksi. Hän voi kenties tarvita pitkäaikaista pakollista lepoa poissa kotoa j.n.e. Tällöin tarvitaan äidin sijaista, jolle voi huoletta uskoa kotinsa ja lastensa hoidon. Kunnalliset kotisicaret olisivat tällöin tarpeen. Kun kunnallisia kodinhoitajattaria on kuitenkin vielä melko vähän, olisi ryhdyttävä ehken valtion toimenpitein lainsäädännöllisesti järjestelemään heidän asemaansa. Asia on nimittäin siten, että ensinnäkin koulutuspaikkoja on vielä kovin vähän, niin että kaikki pyrkijät eivät lähestulkoonkaan pääse niihin. Toiseksi on käytännössä havaittu, että koulutetut sisaret saavat edullisimpia ja paremmin palkattuja paikkoja muilla aloilla, esim. erilaisten laitosten emäntinä j.n.e., ne, jotka mielellään ottaisivat palvelukseensa tällaisen kodinhoitajattaren, eivät sellaista saa. Kodinhoitajattarien koulutusta olisi tehostettava, heidän palkka- ja virkaehtojansa parannettava ja valtion tulisi osallistua heidän palkkaukseensa samoin kuin kunnallisten terveysisarienkin uuden lain mukaan, jotta myöskin vähävaraisemmat kunnat voisivat heitä palkata palvelukseensa.

Nykyisin on tällaisia kodinhoitajattaria toimeensa vasta 100 koko maassa ja Helsingin kokoisessa kaupungissa ainoastaan kaksi ja nekin ovat sairaaloiden palkkaamat toipilasäitien avuksi. Muualla ovat sekä kunnat, että erilaiset huoltojärjestöt palkanneet nämä kotisicaret. Pyrkimyksenä tulee olla että tällaisia kunnallisia kodinhoitajattaria saataisiin jokaiseen kuntaan samassa suhteessa kuin terveysisariakin, koska edellämäinittu joutuvat olemaan läheisessä yhteistyössä terveysisarten kanssa, siis jokaista alkavaa

5.000 asukasta kohden yksi. Naisjärjestöillemme sekä kunnallisissa luottamustehtävissä oleville naisille kuuluu tämän asian edistäminen toivottuun suuntaan, sillä täten voidaan auttaa juuri vähävaraisia koteja, joilla ei ole tilaisuutta pitää vakinaista apua.

Kunnallinen kodinhoitajatar voi olla myöskin äitien lomanpäästäjänä, sillä kehitys on lopultakin viemässä siihen, että perheenäideillekin voidaan vähitellen saada mahdollisuuksia kesäloman viettoon, mikä heidän asemansa parannuksen tiellä on suuri saavutus.

Vanha ja kaunis tapa on myöskin naapuriapu, jota sopivalla tavalla tulisi kehittää muiden toimenpiteiden ohella. Jo sosiaalisen yhteisvastuuntunnon kehittämisen ja auttamistahdonkin vuoksi asia on huomionarvoinen, mikäli se saadaan käytännössä toteutetuksi. Herätystyö ja mielialojen mupppaus tässä suhteessa saisi varmaankin aikaan hyvää jälkeä. Nykyisenä raskaana aikana naapuriapuun turvautuminen on suorastaan välttämätöntä moniaalla ja sitä myöskin ilahduttavassa määrin annetaan, mutta se pitäisi jäädä tavaksi myös normaaliaikojakin silmälläpitäen.

Meillä on myöskin suunnitteilla naisten kaikkia yhteiskuntapiirejä käsittävä, kansalaiskasvatusta ja erilaisia kotitalouteen kuuluvien tehtävien harjoittelua sisältävä työpalvelu. Sikäli kuin se saadaan käyntiin, voidaan tältäkin työmuodolta odottaa apua perheenäideille. Tosin ehdotuksia tämän koulutuksen järjestämiseksi on useampiakin, mutta tässä yhteydessä ei ole tilaa selostaa niiden sisältöä ja toisistaan eroavaisuuksia. Naisten vapaaehtoisilta työpalveluleireiltä tähän mennessä saatujen rohkaisevien kokemusten jälkeen on kuitenkin syytä tehostaa samansuuntaista järjestelyä yleisessäkin työpalvelussa, jossa myöskin kansalaiskasvatukseen kiinnitetään huomiota. Harjoitteluaiikanaan kodeissa ovat työtöt rasitettujen perheenäitien apuna, mikä on hyvin tärkeää.

Ammattiopetus. Kun läheskään kaikilla perheenemännäksi joutuvilla naisilla ei ole alkeellisimpiakaan tietoja ja taitoja kodin- ja lastenhoidossa sekä niihin liittyvistä moninaisista seikoista joka varhan ansiotyöhön joutumisen tai muiden seikkojen vuoksi, olisi heidän ammattiopetukseensa kiinnitettävä huomiota edelleenkin. Tähän asti he ovat voineet täydentää puuttuvaa ammattitaitoaan m.m. tilapäisillä kursseilla, joita eri järjestöt ja yhtymät ovat järjestäneet. Kun on pelättävissä, että tällaiseen opastus- ja valistus-työhön ei katsota valtion varojen riittävän siinä määrin kuin olisi asian tärkeyden vuoksi välttämätöntä, olisi syytä saada enemmän naisedustusta niille tärkeille paikoille, joissa ehdotetaan ja ratkaistaan kulloinkin esillä olevat naisten toimialoja koskevat kysymykset.

Kun uusien koulujen saaminen lienee verraten kaukaisessa tulevaisuudessa-, olisi kotitaloudellisten neuvontajärjestöjen ja ennen-

kaikkea työläisnaispiireissa toimivan liittomme valtioapua tässä kohden lisättävä, jotta työtä voitaisiin suorittaa tehokkaammin. Neuvojakoulutusta olisi myös tehostettava, sillä neuvojistia on suuri puute jo nyt. Ammattitaidolla on perheenemännän työnsäästöissä erittäin huomattava merkitys. Mitä ammattitaitoisempi tekijä, sitä nopeammin hän saa valmista ja sitä kunnollisempaa on työn jälki.

Loma- ja virkistystoiminta. Jo kauan on liittomme taholla ollut ohjelmassa perheenäitien kesävirikistys ja monilla naisyhdistyksillämme ovat omat kesäkodit tarkoitusta varten. Myöskin Lomankäytön Keskusliiton taholla äskettäin on ryhdytty laajasuuntaiseen toimintaan tämän sosiaalisen kysymyksen käytännöllisen ratkaisemisen hyväksi, pyrkimyksenä saada kaikille rasittuneille äideille lomaa. Toimenpide on kokeiluasteella ja sellaisenaakin erittäin tervetullut. Tulevaisuudessa on pyrittävä lomakyläaateita kehittämään erikoisesti perheenäitienkin kannalta siten, että lasten kohdaltakin saadaan kysymys suotuisasti ratkaistua.

Välttämätöntä olisi saada kaikkina vuodenaikoina avoinna olevia lomakoteja, sillä etenkin maaseudun oloissa eläville äideille kesän kiireimpänä työaikana ei ole tilaisuutta päästä lomalle ja moni tarvitsee lomaa myöskin talvisaikana liikarasituksen tm.s. vuoksi.

Tämän lisäksi olisi järjestöjemme piirissä pidettävä ohjelmassa, jatkuvasti kesäloma- ja -virkistystoimintaa. Rauhan palattua voitaneen jälleen tehdä yhteisiä matkoja naapurimaihin, jotka ovat erittäin kehittäviä ja hyödyllisiä virkistykseen lisäksi. Myös omassa maassa voidaan ylläpitää retkeilytoimintaa sekä järjestää pidettyjä kesäkursseja, joiden ohjelmaan aikaisemminkin olemme sisällyttäneet myöskin luentoja ja esitelmiä äideille tärkeistä kysymyksistä.

Mikäli tuleva rauha antaa sille edellytyksiä, on oletettavissa, että retkeily-, matkailu- ja kaikkalainen reipas toiminta ilon ja virkistykseen aikaansaamiseksi raskaiden aikojen vastapainoksi on saava ennenkokemattomat mittasuhteet. On toivottavaa, että myös valtioelimet tukevat tätä toimintaa, jolloin järjestöillämmekin on suurempia mahdollisuuksia työskennellä tämän asian hyväksi.

Myös kaupungeilla on mahdollisuuksia järjestää niille vähävaraisille äideille, jotka eivät perheoljensa vuoksi voi lähteä päiväkotiin pois kaupungista kesävirikistystä, myöntämällä määrärahoja tarkoitukseen, jota esim. meikäläiset naisjärjestöt voivat ryhtyä toteuttamaan. Tällöin voidaan järjestää oleskelua saarissa, ja perillä ohjata uintia, leikkejä ja muuta hauskaa sekä äideille että lapsille. Määrärahalla korvataan ohjaajan palkka sekä maksetaan edestakaiset matkat.

Kaiken tämän toiminnan taustalla tulee kuitenkin olla voima—

kasta valistustyötä perheenäitien laajan ja yhteiskunnallisesti passiivisen joukon herättämiseksi käsittämään asemansa, sen velvoitukset sekä parannusten välttämättömyyden. Ilman heidän omaa mukaantuloaan ja apuaan on vaikea saada nopeasti uudistuksia ja parannuksia heidän asemaansa. Heidät on vedettävä järjestöjen ja kunnallisen elämän piiriin, valistettava ja muokattava aktiiviseksi järjestövoimaksi. Työväenliikkeen avulla voidaan perheenäitienkin olosuhteisiin saada korjauksia ja heidät on saatava se käsittämään. Sosiaalidemokraattiset naisjärjestöt siis voimakkaiksi.

Liitto toimikunta.

Sukupuolitautilien vastustaminen.

Paitsi sitä, että sota on laajentanut yhteiskunnallista huoltotyötä välittömästi tavalla tai toisella sodan johdosta kärsimään joutuneiden kohdalla, jollaisia tapauksia ovat sotasiirtolaiset, invaliidit, kotinsa menettäneet, sotalesket ja orvot, on se myöskin välillisesti mitä moninaisimmin tavoin aiheuttanut sosiaalista hätää, joka kaipaa mitä kipeimmin sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, yhteiskunnan asiaan puuttumista. Jo viime maailmansodan jälkeisistä seurauksina, ilmiöt, jotka havaittiin jo sodan kuluessa, voitiin todeta avioerojen luvun entisestään kasvaneen, rikollisuuden lisääntyneen, alkoholin käytön kohonneen ja monella tavalla myöskin terveystilanteen huonontuneen. Kiinnittääksemme tässä yhteydessä erikoista huomiota terveystilanteeseen on huomioitava lähinnä tuberkuloosin ja sukupuolitautilien huolestusta herättävä laajeneminen. Jokainen valpas havaintojen tekijä voi käynnissä olevan sodankin aikana panna merkille samanlaisen kehityksen suunnan, ja voidaan sanoa että mitä pitemmälle sota jatkuu, sitä vaikeammaksi käy tilanne hoitaa. Nyt on vakavasti kiinnitettävä huomiota niihin toimenpiteisiin, joiden avulla voitaisiin asettaa sulkua, estää noiden kansamme elinhermoihin järkyttävästi vaikuttavien sairauksien voittokulku.

Terveystilanteessa herättää ehkä eniten huolestusta sukupuolitautilien leviäminen, sillä ne uhkaavat määrättyssä mielessä enemmän kuin muut sairaudet koteja. Ne rikkovat usein kotien hengen, luottamuksen aviopuolisoiden kesken, ne juuri ovat syynä monen avioliiton purkautumiseen. Paitsi näitä moraalisia vaikutuksia, on tietenkin tämä tautiryhmä herkän tarttuvaisuuden ja pitkäaikaisen hoidon vuoksi asetettava aivan omaan luokkaansa. Suurimma ongelma tulee tilanne silloin, kun toinen tai toinen avoluo-

Jisoista tuo taudin kotiin, jolloin perheen lapset ovat välittömässä vaaravyöhykkeessä. Kun tosiasiat osoittavat, että nämä taudit uhkaavat nyt koteja enemmän kuin normaalina aikoina on ollut laita, kuuluu tämä probleemi erikoissti niihin kysymyksiin, joihin naisten on pyrittävä kaikin voimin vaikuttamaan.

Esittämättä tässä yhteydessä asiaa valaisevia numerotietoja puutumme eräisiin käsityksemme mukaan tärkeisiin toimenpiteisiin, joiden avulla todennäköisesti saataisiin parannusta aikaan tilanteessa.

1. Sodan aikana on kyseellisen tautiryhmän hoitamiseen tullut huomattava parannus. Vuoden 1943 alusta astui voimaan n.s. Lex Veneris, laki jonka voimaantumisen kiireellisyyttä painostettiin Suomen Naisten Kansallisliitonkin taholta voimakkaasti. Tämä Jaki tietää sitä, että jokainen veneerisen taudin tapaus hoidetaan yhteiskunnan kustannuksella. Tässä puolessa asiaa jää siis vain tehtäväksi valppaasti seurata lain toteuttamista kullakin paikkakunnalla ja mikäli siinä ilmenee puutteellisuksia ja vaikeuksia, voitaisiin asiaan puuttua naisjärjestöjen taholta.

2. Toinen huomioitava puoli veneeristen tautien hoidossa on maassamme vallitseva tämän alan sairaalapula. Ensimmäinen tehtävä, jos pyritään asiassa eteenpäin, on saada maahamme uusi veneeristen tautien sairaala. Meillähän on pääkaupungissamme sijaitseva yksi veneeristen tautien naisten sairaala, joka on malliesimerkki siitä, millainen sairaala ei saisi olla. Vanhat rappeutuneet rakennukset, ikävä ympäristö, ahtaus — kaikki tuo vaikeuttaa tehokasta hoitoa Kumpulassa, josta nyt on kysymys. Lähitulevaisuuden tehtäviin kuuluisi saada aikaan uusi sairaala, jossa voitaisiin m.m. erottaa eri potilaat toisistaan tarkoitustaan vastaavalla tavalla. Tarkoitamme varsinaisen irtolaisaineksen eroittamista: muista, äskettäin synnyttäneiden sairaiden äitien ja heidän lastensa hoitomahdollisuuksia, samoin raskauden tilassa olevia äitejä jne, Jotka kaikki Kumpulan sairaalan ahtauden vuoksi ovat sulletut yhteen. Uusi sairaala loisi mahdollisuudet myöskin työskentelyperiaatteen toteuttamiselle, joka Kumpulassa nykyisellään on käytännöllisesti mahdotonta. Nelisenkymmentä vuotta, on Kumpulan sairaala toiminut valtion ylimääräisenä sairaalana. Olisi siis jo aika vakinaistuttaa tämä sairaala ja uudistaa sairaalaolot aikaa vastaavaksi.

Sama koskee veneeristen tautien saastuttamien lasten sairaalaloja. Haagan pieni sairaala liian vähine henkilökuntineen ja ahtaine oloineen vaatii kokonaan oman lukunsa. Sillä taholla kaittattaisiin myöskin pikaista tarkistusta juuri silloin kun tauti jatkuvasti on leviämässä.

3. Kolmas kysymys, joka tässä yhteydessä ansaitsee huomiota,

on irtolaisuusilmiö ja sen luomat seuraukset. Jo vanhastaan tiedetään, että veneeriset taudit tapaavat levitä tämän ilmiön vana-vedessä, ja siksi on sulun asettaminen tämän ilmiön laajenemiselle, ensiarvoisen tärkeä. Irtolaisvalvontaa olisi pitkin linjaa tehostettava, ja tässä avautuu paljon tehtävää huoltolautakuntien jäsenille. Irtolaislaki nykyisessä muodossaan saa kuitenkin aikaan, vaikeuksia. Sen mukaan katsotaan avioliiton ulkopuolella, maksusta tapahtuvan sukupuoliyhteyden harjoittamisen johdosta vain nainen irtolaiseksi, miehen saadessa käydä vapaana. Näin ollen, sovelletaan lakisääteistä terveystarkastusta vain naiseen, irtolaisena. Mies, vaikka hänen todennäköisillä syillä voidaan epäillä sairastavan veneerisiä tauteja, saa itse ratkaista ajankohdan, milloin hän kääntyy lääkärin puoleen, ja taudilla on juuri tätä tietävoimakkaat levenemismahdollisuudet. Muissakin suhteissa olisi irtolaisuuslakiamme tarkistettava.

4. Neljäntenä mahdollisuutena tässä suhteessa olisi mitä tehokkaimmin huomioitava ennakoita ehkäisevä toiminta veneeristen, tautien leviämisen rajoittamiseksi. Tässä mielessä voidaan suositella terveellisten, reippaiden harrastusten levittämistä nuorison keskuuteen, antamaan heille jotakin muuta kahvilaelämän ja muun turmiollisen tilalle. Toiseksi olisi levitettävä tietoisuutta, valistusta vaaran läheisyydestä, sillä silloin kun tiedetään vaaran olemassaolo, on se aina helpompi välttää. Koska suurissa kaupungeissamme etenkin maalaistyöt ovat uhreja ensimmäisellä tilalla sekä Irtolaisuuden että veneeristen tautien suhteen, aiheuttaa tämä probleemi harkintaa myöskin varsinaisella maaseudulla. Kansakoulujen jatkoluokilla olisi tämänlaatuisen valistukseen syytä kiinnittää huomiota, samoin kuin oppikouluissa terveydenhoidon opetuksen yhteydessä.

Liittokokous kiinnittää vakavaa huomiota yllä esitettyihin asian puoliin ja vedonne lähinnä naiskansanedustajiemme, toimenpiteisiin sairaalalojen parantamiseksi ja irtolaisuuslakia tarkistamiseksi. Mitä varsinaiseen valistustyöhön tulee, kehoitettaneen liiton järjestöjä mahdollisuuksien mukaan tekemään parhaansa asiassa. Liittotoimikunta, joka on jäsenensä kautta ollut edustettuna Suomen Naisten Kansallisen Siveellisyyskomiteassa, on nämä kysymykset myöskin huomioinut ja niiden kehityksen kulkuun alkuvaiheessa vaikuttanut.

Liittotoimikunta.

Asuntojen rakentaminen. !

Niiden yhteiskunnallisten kysymysten piiriin, joihin sos.-demtyöläisnaisliike toimintansa alusta alkaen on kiinnittänyt mitä va-

kavinta huomiota on kuulunut terveellisten ja kunnollisten asuntojen aikaansaaminen ennenkaikkea vähävaraisille monilapsisille perheille. Monin eri alottein ym. toimenpitein on se saattanut sekä valtiovallan että myöskin kunnallisten hallintoelimien velvollisuuksiin kuuluvaksi kunnollisen ja tarkoituksenmukaisen asuntopoliitiikan edistämisen. Tyydytyksellä onkin todettava, että nämä toimenpiteet ovat johtaneet valtion erinäisiin toimenpiteisiin juuri vähempiosaisten asunto-olojen parantamiseksi. Mainitsen näistä vain sekä laina -että avustusten saamisen. Samoin vuokra-avustukset perheen lapsiluvun ja varallisuuden perusteella. Ja lisäksi valtion lainan ja takuun myöntämisestä niin omakotitaloille kuin yleishyödyllisille rakennusyhtymille.

Edellämainittujen toimenpiteiden tehoa on kuitenkin suuresti hidastuttanut ja kokonaan ehkäissytkin se sotatilanne mihin me ilman omaa syytämme olemme joutuneet. Ja kuitenkin asuntolomme nyt jos koskaan tarvitsisivat kiireellisiä parannuksia, ennen muuta uusia asuntoja. Koko sodan aikana ei ole ollut juuri minkäänlaista uudisrakennustoimintaa. Kaikki rakennustyövoima, tarvikkeet ja varat on ollut keskitettävä Karjalan uudestaankentamiseen. Kaikki muu on saanut jäädä siksi kun päästään rauhanaikaisiin oloihin. Tämä siitä huolimatta, että asuntojen tarve niin maalla kuin kaupungeissakin on entisestään lisääntynyt. Vuokralautakuntien julkisuudessa esittämät numerot asunnon tarvitsijoiden lukumäärästä puhuvat omalta osaltaan erittäin ankaraa asuntopulasta. Kun viime aikoina eräisiin asutuskeskuksiin suunnatut pommitukset ovat saaneet hyvin paljon tuhoa aikaan juuri asuntokortteleissakin, on niissä paikoissa asuntokysymys tullut entisestään vaikeammaksi hoitaa.

Suunnitellessamme nyt asunto-olojen parantamista on lähdeittävä siltä pohjalta, että asunnon tarve nyt on erittäin suuri ja että se sodan loputtua vielä lisääntyy. On nim. muistettava, että rintamilta palaavat tuhannet nuoret miehet ja naiset jotka tähän asti eivät ole omanneet omaa asuntoa, mutta jotka nyt avioliittoon mentyään ehdottomasti tarvitsevat oman kodin. Lisäksi palaa maaseudulta kaupunki- ja asutuskeskuksiin sitä väkeä, joka sodan aikana on sieltä muuttanut pois. Yhteiskunnan on siis ryhdyttävä mitä kiireellisimpiin toimenpiteisiin, jottei asuntojen puutteen vuoksi jouduttaisi mitä vahingollisimpiin tilanteisiin.

Ensimmäinen ja tärkein tehtävä sekä valtiolle että kunnille olisi se, että ryhdytään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin uusien asuntojen aikaansaamiseksi.

Minkälaisia sitten pitäisi olla nyt rakennettavien uusien raken-

nusten? Onko ne rakennettava vain n.s. hätäajan asuntoja vaiko jatkuvaan käyttöön soveltuvia? i

Tätä kysymystä harkitessamme on muistettava, että asunnon tarve nyt on suurempi kuin koskaan ennen. Samoin se, että rakennukset on kiireellisesti ja mahdollisimman halvoin kustannuksin saatava aikaan sekä se, että kunnollisista rakennusaineista, tulee pitkän aikaa olemaan varsin tuntuva puute.

Tämän kaiken tietäen on kuitenkin pidettävä ehdottoman tärkeänä sitä,

että asunnot rakennetaan kunnollisia ja tarkoituksenmukaisia, että hankitaan niihin tarpeelliset mukavuudet ja perheenemännän työtä helpottavat välineet niin maalla kuin kaupungeissakin. Asuntojen on siis oltava kunnollisia eikä mitään hätäajan rakennuksia

muuta kuin ehkä poikkeustapauksissa. Tällaisten kunnollisten rakennusten aikaansaaminen tulee tietenkin aluksi kalliimmaksi rakennuskustannuksiltaan kuin n.s. hätäajan asunnot. Näitä aluksi kalliimmiksi tulevia rakennuskustannuksia on kuitenkin pyrittävä säästämään käyttämällä esim. pienasuntoihin sellaisia rakennustarvikkeita, joita voidaan tuottaa sarjatuotantona ja joiden aineiden kestävyys kokeiden ja tutkimusten kautta on todettu laadultaan parhaimmiksi. Kaupunkien asuntokomitea suoritti tässä suhteessa perustavaa laatua olevaa työtä ja tätä olisi jatkettava edelleenkin.

Liittomme on siis kunnollisten, tarkoitustaan vastaavien ja perheenäitien työtä helpottavien asuntojen rakentamisen kannalla. Samalla asettuu liitto kannattamaan kaikkia niitä, toimenpiteitä, joidenka avulla saadaan mahdollisimman halvalla kunnollisista rakennusaineista kunnollisesti valmistettuja rakennuksia.

Asuntokysymyksen hoitamisessa on ensisijainen huomio kiinnitettävä suuriperheisten asuntopulan parantamiseen. Tällöin tulevat kysymykseen n.s. yleishyödylliset rakennusyhtymät, jotka saavat eduskunnan tekemän päätöksen mukaan sekä valtion lainaa että takuun. Edelleen on huomioitava, että niille vähävaraisille perheille, joilla on 3 tai sitä useampia lapsia, voidaan suorittaa vuokra-avustusta aina 70 % asti maksettavasta vuokrasta. Tämä kaikki edellyttää kuitenkin määrättyjä toimenpiteitä kuntien taholta.

Senvuoksi onkin kuntien ryhdyttävä nykyistä tehokkaampaan yleishyödylliseen asuntopoliittikkaan.

Sitä vaatii ei vain vähävaraisten vaan kaikkien kuntalaisten etu. Mitä taas nuoriin asunnontarvitsijoihin tulee, niin siinä suhteessa.

olisi myöskin ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin. Asunnottoisuus ja asukkijärjestelmä tuovat mukanaan niin suuria vaaroja ja kustannuksia yhteiskunnalle, puhumattakaan itse nuoriin kohdistuvista vaaroista ja houkutuksista, että yhteiskunnan olisi vihdoinkin tajuttava tämän vaaran suuruus ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin asiointilan korjaamiseksi. Parhain menettely olisi ehkä se,

että yleishyödyllisille rakennusyhtymille ja asiaa harrastaville järjestöille annettaisiin tarpeellista avustusta tarkoitustaan vastaavien viihtyisyyttä ja opiskelumahdollisuuksia antavien asuntojen aikaansaamiseksi.

Mitä taas maaseudun asunto-olojen parantamisen tärkeyteen tulee, niin on siinä suhteessa samat ikävät epäkohdat edelleenkin olemassa kuin mitkä esitettiin v. 1933 edustajakokoukselle esitettyssä alustuksessa. Tilanne toisin paikoin on vielä siitäkin huonontunut. Kuntien asutuslautakuntien tulisikin nykyistä paremmin huolehtia siitä, että asunto-olojen parantamiseksi myönnettyt varat tulisivat tehokkaasti käytetyksi. Samoin olisi huoltolautakuntien parhaansa mukaan järjestettävä perhelisän jako siten, että asunto-olojen korjaus tulisi kunnollisesti suoritetuksi. Samoin olisi maaseudun työnantajia velvoitettava antamaan työntekijöille kunnolliset asunnot.

Mahdollisuuksia maaseudun asunto-olojen parantamiseen on monia.

On vain päästävä siihen, että asianomaiset kunnalliset elimet täyttävät tehtävänsä ja että tarkoitukseen myönnettyt varat tulevat hyvin ja omatoimisuutta edistäen käytetyksi.

Tätä vaatii maaseudun vaikea ja puutteellinen asuntotilanne.

Liittotoimikunta.

Työväen Akatemian stipendirahasto.

Vuoden 1927 edustajakokouksessa perustettiin liitollemme Työväen Akatemian stipendirahasto, johon peritään kultakin jäseneltä 1 mk. vuodessa ylimääräisenä verona ja josta sitten on annettu apurahoja Työväen Akatemiassa opiskeleville naisille. Aikaisemmin olivat apurahat vain 1,000 markan suuruisia ja voitiin niitä jakaa yhdelle tai kahdelle opiskelijalle, riippuen siitä, minkä verran varoja rahastoon oli karttunut. Opiskelevien naisten lukumäärä Akatemiassa oli niin vähäinen, että apurahoja ei ollut

useinkaan tarpeellista jakaa useampia. Nyt on kuitenkin tilanne muuttunut kokonaan toisenlaiseksi, naisopiskelijoiden lukumäärä Työväen Akatemiassa on jatkuvasti lisääntynyt ja vaikka onkin tietysti luultavaa, että sodan loputtua jonkinlaista tasoitusta miesoppilaiden hyväksi tulee tapahtumaan, on kuitenkin luultavaa, että naisia tulee jatkuvasti esiintymään runsaammin oppilaiden joukossa kuin ennen sotaa. Samalla ovat elinkustannukset nousseet, ja apurahat entisensä suuruisina eivät enää riitä tukemaan opiskelua, jolloin opiskelijan on joko varojen puutteessa keskeytettävä tai puutteellisissa oloissa yritettävä jatkaa parhaansa mukaan. Apurahoja onkin viime aikoina pyritty korottamaan, jotta ne edes jossain määrin riittäisivät. Rahastoon ei kuitenkaan ole saatu karttumaan varoja tällaisten korotusten varalle, eikä useampia opiskelijoita varten, vaan on täydennykset toimeenpantu lahjoitusten turvin, joita tähän tarkoitukseen on saatu mm. Suomen Huollolta. On kuitenkin selvää, että nämä mahdollisuudet vähitellen loppuvat, ja meidän on jälleen kyettävä tukemaan naisopiskelijoitamme omin voimin.

Tähän olisi jonkunverran paremmat mahdollisuudet, jos T. Akatemioveroa korotettaisiin, niin että rahastoon vuosittain kertyisi enemmän varoja. Liittotoimikunta ehdottaa senvuoksi,

┌ että Työväen Akatemian vero vuoden 1944 alusta korotettaisiin 2 mk. jäseneltä vuodessa.

Yhtenäinen liittovero.

Liittomme järjestöjen liitolle suorittamat verot ovat kovin alhaiset, eikä niistä saatu tulo riittä peittämään edes kirjeenvaihto- ja puhelinkustannuksia. Liittovero naisyhdistyksiltä on 50 penniä kuukaudessa ja naisjaostoilta vain 3 mk. vuodessa, mikä on siis 25 penniä kuukaudessa. Tällaiset summat eivät nykyisen rahanarvon aikana suuriakaan merkitse ja on huomattava, että liittovero on säilytetty koroittamatta jo useiden vuosien ajan, vaikka liiton toiminnassa olisi kipeästi kaivattu varoja.

Kun kuitenkin vastaisuudessa on pyrittävä tehostamaan myöskin naisten piirijärjestöjen työtä ja niidenkin on saatava mahdollisuuksia jäsenmaksutuloilla rahoittaa toimintaansa ei liittotoimikunta tällä kertaa halua esittää suuremman veronkoroituksen toimeenpanoa, koska liiton toimintaa varten vastaisuudessakin on koetettava saada varoja arpajaisten ym. avulla, mutta sensijaan olisi päästävä verojen yhdenmukaistamiseen niin, että kaikkien liiton jäsenten verot olisivat samanlaiset, koska liitossa kaikilla

jäsenillä on samanlaiset oikeudetkin. Jaostojen erilainen vero tuottaa haittaa ja vaikeuksia kirjanpidossa ja verojen perinnässä ja koko vero on kuitenkin niin pieni, ettei sillä jäsenmaksujen «uorittajiinkaan nähden ole suurta merkitystä.

Liittotoimikunta ehdottaa senvuoksi edustajakokouksen päätettäväksi,

[että liittovero kaikissa liiton perusjärjestöissä on 1 mk kuukaudessa jäseneltä vuoden 1945 alusta lukien.

Raittiuskasvatus- ja huoltotyötä edistämään.

Sos.-dem. Työläisnaisliitto jäsenjärjestöineen on kuluneina vuosikymmeninä suorittanut suuriarvoista työtä ehdottoman raittiuden edistämiseksi. Kasvatuksellinen, lainsäädännöllinen ja yhteiskuntaa uudistava työ ovat olleet niitä työmuotoja, joidenka avulla on pyritty yhdestä työväenluokan pahimmasta vihollisesta, väkijoumista, pääsemään. Erikoisesti on tyydytyksellä mainittava siitä suuriarvoisesta raittiuskasvatustyöstä, jota liittomme jäsenet lasten raittiusosastoissa ovat suorittaneet. Kun kaikki tämä työ on ollut täysin palkatonta paljon vaativaa työtä, niin on sen tekijöille annettava mitä parhain kiitos. Kiitos on lausuttava sen nuorisojoukon puolesta, joka tämän työn kautta on saanut sitä tietoa ja tahtoa, joka on johtanut heidät vanhempinakin karttamaan kaikkea alhaista ja huonoa ja edistämään vain sitä, joka takaa työväenluokalle paremmat elämänmahdollisuudet.

Sota-aika, johon ilman omaa syytämme olemme joutuneet on tuonut järjestöillemme ja niihin kuuluville naisille niin paljon uusia tehtäviä. On monia uusia järjestöjä, jotka toimivat sosiaalisen huollon ym. edistämiseksi. On yleistä työapua, kerho-, talkooym. toimintaa, joihin kaikkiin järjestöimme jäsenet ovat osallistuneet. Kuu lisäksi melkeinpä jokaisella liittomme jäsenellä on omat sotapoikansa ym. hoidettavansa, niin varsinainen raittiustyö ei viime aikoina ole saanut kaikkea sitä huomiota kun aikamme vakavissa oloissa olisi ollut välttämätöntä. Tämä varsinkin siksi, että niin monet vaarat ja houkutukset ovat nuortemme elämän tiellä.

Nykyistä olotilaa tarkatessamme näemme kaikista kielteisistä ilmiöistä huolimatta myöskin paljon elinkelpoista, työtarmoista nuorisoa. Opintokerhoissa, Työväen Akatemiassa, yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa y.m. on opiskelijoita runsaasti. Toisissa enemmän kuin ennen. Samoin sos.-dem. Raittiusliiton lasten osastoissa ja TUL:n tyttö- ja poikaosastoissa. Ja varttuneempaa

nuorisoa Sos.-dem. Työläisnuoriso-osastoissa. Kaikki tämä on nuorison suureen enemmistöön nähden mielihyvin todettava.

On kuitenkin niitäkin nuoria, jotka pilaavat ja alentavat maamme nuorison arvoa. Ja ikävällä on todettava, että näistä nuorista on niin suuri osa nuoria naisia, suorastaan tyttösiä. Ensin alkaa väkijuomain käyttö ja tästä monesti seuraa irtolaisuus, sukupuolitaudit ja rikollisuus. Kuinka moni äiti, joka on toivonut tyttärelleen mitä parhaita elämää, koettanut vähistä varoistaan huolimatta antaa hänelle mahdollisuuden opetuksen ja tietojen saamiseen, huomaakin ikäväkseen, että väkijuomain tuhoava tie on vienyt hänenkin tyttärensä mukanaan. Ja vieläpä enemmänkin. Tytär on joutunut poliisin käsiin tai sukupuolisairauden merkitsemäksi.

Helsingin ja eräiden muiden kaupunkien juopumustilastot antavat tässä suhteessa varsin masentavan kuvan siitä, mitenkä juopottelevien naisten lukumäärä jatkuvasti lisääntyy. Niinpä vuonna 1940 pidätettiin Helsingissä 728 naista, ollen he pidätettyinä 1,301 kertaa. Vuonna 1942 pidätettiin 1,109 naista, joilla oli kaikkiaan 2,369 pidätystä. Viimeksi kuluneen vuoden syyskuun loppuun mennessä oli H:sä toimitettu jo 2,494 naispidätystä. Siis huomattavasti enemmän kuin 1942 koko vuonna. Kun lisäksi on otettava huomioon, että näistä suuri osa on aivan nuoria sekä se, että esim. H:sä pidätetyistä valtaosa on maalta tulleita, niin näemme olevamme tekemisissä sellaisen nuorisokysymyksen kanssa, joka vaatii määrätietoista kasvatustyötä, ohjaamista hyvien harrastusten piiriin ja niiden syiden poistamista, jotka johtavat nuoriamme väkijuomien käyttöön ja siitä aiheutuviin muihin ikäviin seurauksiin.

Näistä muista ikävistä seuraamuksista mainittakoon irtolaisuus.. Ilmajoen sadan irtolaisnaisen psykiatrisen tutkimisen seurauksena on tohtori Jokivartio tullut siihen tulokseen, että heistä oli 41 % pidettävä alkoholisteina, jotka nuorena aloitettu väkijuomien käyttö oli saattanut irtolaisuuteen. Hän tuli tutkimustensa tuloksena siihen, että ajoissa ja kyllin tehokkaasti aloitettu alkoholihuolto estää nuoria naisia vaipumasta irtolaisuuteen.

Mutta ei vain irtolaisuus vaan myöskin sukupuolitaudit ovat suuresti lisääntyneet nuortenkin keskuudessa. Niinpä esim. H:gin kaupungin terveystoimisto ilmoittaa, että nuorempien potilaiden luku on jatkuvasti kasvanut. Onpa Kumpulan sairaalassa ollut jatkuvasti hoidettavina 15—16-vuotiaitakin potilaita. Mitä tämä tietää eräiden nuorten elämälle ja tulevaisuudelle on jokaiselle asiaa ajattelevalle selvä.

Tästä ikävästä asiantilasta on syytetty suurelta osalta nykyistä sotatilaa, joka vie isät ja vanhemmat veljet pois kodin piiristä, ja.

myöskin sitä, että nuorisolla ei ole sitä mahdollisuutta innostavaan ja kohottavaan harrasteluun eikä toimindaa kuten ennen. On vain elokuvat ja anniskeluravintolat ja niistä viimeksimainitut ovat kaikkein pahimpia nuorisomme elämän tuhojia. Näin sanotaan ja se pitääkin suurelta osalta paikkansa.

Naisjärjestöjemme olisikin kaikkialla kiinnitettävä huomiota näihin nuorisomme elämää vaarantaviin tekijöihin ja samalla määrätietoisesti taisteltava kaikkien niiden toimenpiteiden käytäntönsaattamiseksi, jotka auttavat ja tukevat nuoriamme tässä vaarallisessa olotilassa. Ensimmäinen ja tärkein tehtävä olisi saada nuoret jo lapsesta pitäen sos.-dem. Raittiusliiton lasten osastoihin harrastamaan kaiken hyvän ja oikean edistämistä ja ymmärtämään ehdottoman raittiuden suuren merkityksen ja omalta osaltaan kasvamaan raittiiksi ja tietoisiksi työläisnuoriksi.

TUL:n tyttö- ja poikaosastot ovat nuorison kasvattajina suorittaneet ja suorittavat edelleenkin määräperäistä työtä työläisnuorison ruumiinkulttuurin edistämiseksi. Näihin kumpaankin kasvatus järjestöön olisi varhaisnuoremme saatava ohjatuksi ja siellä, heille reipasta, innostavaa ja kehittävää toimintaa. Näin luotaisiin henkisesti ja fyysillisesti voimakas nuoriso. Kun näissä järjestöissä toimineet tytöt ja pojat ovat tulleet vanhemmiksi, voisivat he siirtyä sos.-dem. Työläisnuoriso-osastoihin. Vanhempien tulisi aina pyrkiä heitä omakohtaisen työn, esimerkin ja puheiden ohjaamaan hyvien harrastusten piiriin. Näin menetellen välttyisivät nuoret juoppouden tieltä, toivottavasti ainakin niissä paikoissa, joissa työväentalojen kapakat mainosvaloineen eivät ole heidän ajatuksiensa selvyttä sumentamassa.

Toinen tärkeä tehtävä olisi naisosastoillamme sen nuorison elämän talteen ottaminen, joka jo on joutunut huonojen tapojen peittäväle tielle. Siinä suhteessa lastensuojelu- ja huoltolautakunnat sekä ne elimet, jotka käsittelevät nuorisorikollisuutta voivat paljonkin saada nuorten oloihin parannuksia. On vain saatava m.m. alkoholihuoltolakin! sellaisia muutoksia, jotka antavat huoltoviranomaisille mahdollisuuden puuttua kylliksi ajoissa niiden nuorten elämään, joka on jollakin lailla vinoon menossa. Ja edelleen, on huolehdittava siitä, että nuorten elämää ei poltinmerkillä merkittäisi ennenkuin kaikki keinot on käytetty. Yhdessä kasvatuksellisten ja auttavien toimenpiteiden kanssa voivat juuri naisosastomme jäsenineen tässäkin työssä tehdä arvaamattoman paljon nuortemme elämän puolesta.

Edelleen olisi kaikin mahdollisin voimin pyrittävä poistamaan niitä epäkohtia, jotka johtavat nuoriamme juopotteluun ja muuhun rikollisuuteen. Voimassaoleva väkijuomalaki, joka asettaa viinakauppojen ja kapakoiden kautta nuorten elämän niin monille

vaaroille alttiiksi, olisi saatava kiireellisesti edes niin muutetuksi, että nuoriamme voitaisiin suojella väkijuoman käytöltä ja sen aikaansaamalta tuholta. Täydellinen väkijuomain kieltolaki olisi kaikkein paras ase taistelussa juoppoutta vastaan, multa sen saamiseen ei tällä kertaa ole mahdollisuutta ja siksi on vaadittava ainakin sellaisia muutoksia lakiin, jotka suojaavat nuorisomme taistelussa väkijuomapahetta vastaan.

Työväen sanomalehdistöllä on mitä suurin merkitys nuorisomme kasvatusta- ja huoltotyön edistämiseksi, samoin nuorisomme elämää vaarantavien yhteiskunnallisten epäkohtien poistamisessa. Nykyisen tilanteen huomioonottaen onkin syytä odottaa, että sanomalehdistömme valppaasti seuraa nuorisokysymyksemme vaihteita.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

1) Raittius ym. nuorisokasvatuksen suuren merkityksen tunnustaen kehoittaa edustajakokous kaikkia liiton yhdistyksiä ja järjestöjä määrätietoisesti työskentelemään lasten ja varhaisnuorten raittiustyön edistämiseksi.

2) Nuorisomme elämää vaarantavien epäkohtien poistamiseksi tulee liittomme jäsenten toimia tarmokkaasti.

3) Pahantapaisuuden ja rikollisuuden teille joutuneita nuoria on autettava ja tuettava johdattamalla heitä aatteelliseen ja urheilulliseen toimintaan. Nuorisorikoksia käsiteltäessä on noudatettava lastensuojelu- ja nuoria rikoksentekijöitä koskevia säännöksiä.

4) Lastensuojelu- ja huoltolautakuntien, samoin irtolais- ja alkoholisti jaoston jäsenten on tärkeillä luottamuspaikoillaan tehtävä parhaansa, jotta pahantapaisuuden tiellekin joutuneista tulisi elin- ja työkelpoisia ihmisiä.

5) Puolueen sanomalehdistöltä kokous odottaa myötämiehistä suhtautumista edelleenkin lasten ja varhaisnuorten raittius- ym. kasvatustyön edistämiseksi ja nuorisomme elämää vaarantavien epäkohtien julkisuudessa selvittämiseksi ja poistamiseksi, ja

6) osoittaa jokaiselle Sos.-dem. Työläisnaisliiton jäsenelle vakaan kehoituksen itse elämässään ja toiminnassaan noudattaa ehdotonta raittiutta, ja säilyttää kotinsa vapaana väkijuomasta, sillä varttuneemman väen antama hyvä esimerkki on nuorisolle suurempimerkityksellinen kuin pelkät puheet ja kehoitukset.

Helsingin sos.-dem. Naisyhdistys.

Liittotoimikunta yhtyy alustuksessa esitettyihin perusteluihin ja ponsiin.

Yhteiskunnallisen valistustyön tehostaminen.

Nykyaikana ilmenee elämä monisäikeisenä ja laajana. Joitakin vuosisatoja sitten voi tiedemies hallita kaikki tieteen alat, mutta nykyään sellainen on mahdotonta. Tiedon ja taidon alueet ovat tulleet niin laajoiksi, että kaikkein lahjakkaimpienkin yksilöjen pitää erikoistua voidakseen päästä pitkälle. Tämä on ominaista muillekin kuin tiedemiehille. Sensijaan, että aikaisemmin oli poliitikkoja, jotka olivat asiantuntijoita kaikilla julkisen elämän ajoilla, ovat jokseenkin kaikki nykyään enemmän tai vähemmän erikoistuneet jonkin suppeamman alan harrastamiseen. Näin ovat eräät asiantuntijoita sivistyskysymyksissä, toiset verotusasioissa, asuntopolitiikassa, huoltoasioissa jne.

Työväenliike alkoi yhdistyksistä, joissa pohdittiin kaikki mahdolliset, sekä kunnalliset että valtiolliset, uskonnolliset ja sivistyskysymykset, osuustoiminta-, ammattiyhdistysasiat ym. Sitä mukaa kun työväenliike on kehittynyt on sekin yhä enemmän ja enemmän jakaantunut eri harrastuspiireihin ja ryhmiin. Tällä seikalla on epäilemättä varjopuoliakin. Hajaantuneena moneen erilliseen ryhmään ei työväenliike ole henkisesti niin yhtenäinen eikä voi esiintyä ulospäin niin voimakkaana kuin sen pitäisi. Mutta näistä varjopuolista huolimatta emme voi palata vanhaan tai pysäyttää kehityksen kulkua. Kehityksen suunta on elämänilmiöiden moninaistuminen ja rikastuminen ja samalla harrastusten erikoistuminen. Sitäpaitsi tässä on myöskin hyviä puolia. Rajoittuminen lisää mahdollisuutta yhä suurempaan asiantuntemukseen. Ja kuhunkin ryhmään voidaan saada mukaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat kiinnostuneita juuri niistä kysymyksistä.

Sosialidemokraattinen työläisnaisliike on alusta asti sisällyttänyt itseensä huomattavan monia harrastusaloja. Se on ollut sekä varsinaisen työväenasian. että naisasian lipunkantaja. Sen puitteissa on harrastettu sekä poliittisia että ammatillisia, kunnallisia, osuustoiminnallisia ja raittiuskysymyksiä, pyritty kehittämään naisten sivistystasoa, omatoimisuutta ja itseluottamusta.

Kotitaloudelliset kysymykset ovat aina olleet suuren harrastuksen kohteena sd. työläisnaisliikkeessä. Erikoisesti tämä työ on ollut etualalla nyt sota-aikana, jolloin on ryhdytty oikein laajassa mittakaavassa järjestämään käsityö-, puutarha-, säilöntä- ja ruoanlaittokursseja. Tämä toiminta on jo niin laajaa, että sitä voidaan pitää ylivoimaisena muuhun toimintaan verrattuna. Jos ajatella edellämämainitun kehityssuunnan pitävän paikkansa, näyttää työläisnaisten toiminta erikoistuvan ja keskittyvän kotitalousalalle. Sota-aikana tämä on ollut paikallaan, varsinkin kun sitä varten on saatu varoja yhteiskunnan taholta. Lienee kuitenkin

syötä epäillä, onko tämä toiminnan suuntaus jatkuvasti oikea. Kun on selvää, ettei naisliikekään voi kovin pitkälle ajatella tu-
loksellista toimintaa kovin monella alalla, on mielestämme jonkin-
lainen rajankäynti tarpeellinen. Jos aiomme olla voimakkaita tai
tulla siksi, emme voi ajatella harrastaa vähän sitä ja vähän tätä,
vaan meillä pitää olla selvä linja, olkoon se sitten kotitaloudelli-
nen, poliittinen tai sivistyksellinen. Vain jälkimmäiset voidaan
yhdistää. Mielestämme on sd. työläisnaisliitto lähinnä poliittinen
järjestö. Poliitiikan taitaminen edellyttää valistusta ja sivistystä.
Senvuoksi sille sopii paremmin pöiittis-sivistyksellinen väritys
kuin kotitaloudellinen. Tämä erikoisesti vielä sen vuoksi, että
kotitaloudellisia kysymyksiä harrastavat ja sillä alalla opastusta
antavat monet kunnalliset ja osuustoiminnalliset laitokset sekä
porvarilliset naisjärjestöt. Meidän naisliikkeemme tulisi tällöin
olemaan vain kilpaileva kotitaloudellinen järjestö näiden muiden
rinnalla. Vieläpä kaikkein heikoin ja kilpailukyvyttömin, koska
meillä ei ole olemassa sellaisia välineitä eikä muitakaan mahdol-
lisuuksia kuin esim. kunnallisilla ja osuustoiminnallisilla laitoksilla.

Tämän vuoksi pitäisi työläisnaisliikkeen mielestämme pyrkiä
vapautumaan tästä kotitalousharrastuksen ylivallasta ja suuntau-
tua henkisemmille linjoille. Tosin nykyään väitetään, etteivät po-
liittiset tai muut siihen verrattavat asiat kiinnosta. Tässä on
paljon perää. Ja yleensähan todetaan miten henkinen elämä on
sota-aikana veltostunut ja mennyt alaspäin. Henkisten voimien
puute on suuri myöskin työväenliikkeessä. Mutta tästä ei päästä
sillä, että vain todetaan näin tapahtuneen ja odotetaan kuinka
alas se voi vielä mennä. Siihen olisi yritettävä tehdä sulku, vieläpä
kääntää kehitystä parempaan päin. Ja juuri työläisnaisjärjestöjen
tehtävänä olisi nousta henkistä taantumista vastaan. Eivätköhän
naiset, jotka varsinaisen suorittavan työn alalla ovat sota-aikana
kunnostautuneet suurenmoisesti, voi tehdä samaa henkisen elämän
alalla. Tähän olisi ainakin voimiemme mukaan pyrittävä.

Edelläolevan perusteella ehdotamme,

että rauhan tultua työläisnaisliiton toiminnassa annetaan
entistä suurempi arvo poliittiselle ja sivistykselliselle toi-
minnalle ja kiinnitetään huomiota työläisnaisten henkisen
tason kohottamiseen, opintoharrastusten herättämiseen ja
poliittisen tietoisuuden lisäämiseen. Tässä mielessä olisi
entistä enemmän lähetettävä järjestöjen keskuuteen puhujia
ja esitelmöitsijöitä ja mikäli mahdollista järjestettävä Työ-
väen Sivistysliiton kanssa yhteisesti naisjärjestöihin opinto-
kursseja ja -kerhoja sekä luentotilaisuuksia.

Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunnan lausunto.

Ponnassa esitettyihin ajatuksiin liiton poliittisen ja sivistyksellisen valistustyön tehostamisesta liittotoimikunta yhtyy ja viittaa siinä suhteessa alustusviikkossa olevaan esitykseen samasta kysymyksestä.

Liittotoimikunta.

Nuorisokysymys.

Alustus Sos.-dem. Työläisnaisliiton edustajakokoukselle.

Tämä alustus joka täällä tulee keskusteltavaksi on pakostakin venynyt melko pitkäksi, koska kysymys »nykyajan nuorisosta» on siksi laaja, että voidaksemme saada edes joltisenkin yhteenvedon, meidän on katsottava asiaa useammalta näkökohdalta. Kaikkein ensiksi meidän on päästävä selvyteen onko nuorisomme vielä sitä kultaista nuorisoa, jota sen haluaisimme olevan, vai onko se sitä turmeltunutta ja villiintynyttä joukkoa, josta sanomalehtien palstoilla puhutaan perin huolestuneessa äänensävyssä. Selvyyden vuoksi huomautamme, että nyt on kysymys vain kotirintaman nuorista, asepalvelukseen joutuneet jätämme ulkopuolelle tämän keskustelun, koska huolenpitoimme heihin on kohdistettava vasta sodan loputtua, heidän päästyään rauhan askareihin.

Onko kotirintaman nuoriso sitten niin turmeltunutta kun tahdotaan väittää, vaan onko se kuten jotkut optimistit selittävät, aivan yhtä viatonta kuin ennenkin, siitä on päästävä ensiksi selvyteen. Ehkäpä tarkastelemme ensiksi myönteisiä puolia. Kuten jokainen tiedämme on talkootoiminta maassamme saanut valtavan iOsanoton juuri nuorison taholta. Koulunuorisomme on lähetetty jo monena kesänä uittotöihin laajoilla aloilla. Sama nuoriso, joka ennen sai kesälomansa viettää täysin vapaana kaikista rasituksista, on nyt reippaasti suorittanut nämä ennen aikuisten tekemät työt, siten tehden kotimaiselle teollisuudellemme suuren palveluksen. Työvelvollisina yleensä on heidän työosuutensa ollut huomattava ja ensikesänä on heillä edessään sama urakka. Maan Romun moninaisissa keräyksissä on nuoriso osoittanut yllättävää innostusta ja myöskin tuloksia, niinpä viimeisestä rahankeräyksestä koululaisien keskuudessa, sota-orpoiemme hyväksi, tulos tuntui uskomattomalta, sillä tavoitteen ollessa 4 milj. he saavuttivat sen 100 prosenttisesti saaden kokoon 8 miljoonaa markkaa. Nykyään toimivat innolla monet sos.-dem. nuoriso- ja raittiusosastot, partio- ja poikakerhot, setlementtityön monet eri haarat j.n.e. Me voimme olla ylpeitä ja kiitollisia tästä nuorisosta, joka sodan puseruksessaakin jaksaa nuoruuden innolla toimia yhteiseksi hyväksi.

Mutta missä sitten on se turmeltunut nuoriso? Se esiintyy yleisemmin kaupungeissa ja taajoissa asutuskeskuksissa. Siellä nuoret, jotka eivät kuulu mihinkään järjestöihin tai yhdistyksiin, ilman holhousa kuljeksivat kaduilla ja kapakoissa. Se on sitä nykyajan nuorisoa, joka on jäänyt huolenpitoa vaille niin kotien kuin yhteiskunnankin puolelta. Sensijaan, että olisi kiinnitetty huomiota nuorison vapaa-aikojen käyttöön, on sitä tahdottu kahlita entistä ankarammin ja näin johdettu se hakemaan huvitukseksi kielletyiltä teiltä. Ennen sai ohjelmallisissa valistustilaisuuksissa nuoriso aikuisten valvonnan aiaisena tunnin tai pari tanssia, siten saaden purkaa nuorekkaan liikunnantarpeensa, nyt ne ovat kielletyt ja mitään muuta ei ole annettu tilaile. Vai onko» joku huomannut, että olisi nuorisolle järjestetty minkäänlaisia viihdytys- ja ikävääntorjuntailtoja, joita paikkakunnilla joskus, esiintyy moniakkin viikon kuluessa? Ja he pääsevät kyllä katsomaan hyvinkin arveluttavaa kaksinaista moraalia esittäviä elokuvia tai pääsevät vapaasti kaikenlaisiin viihdytystilaisuuksiin, joissa kaikenkaltaiset »taidekiertueet» esittävät usein yli tahdikkuuden meneviä kaksimielisyyksiään tai revyyohjelmaansa. Tällaiset repäisevät ohjelmanumerot voivat olla virkistykseksi kuu-kausikaupalla erossa olleille rintamamiehille, mutta kehitysiässä olevalle nuorisolle ei se ole niinkään vaaratonta kuin viaton tanssi. Onpa näistä sopimattomista ohjelmanumeroista huomautettu sanomalehdissäkin ja m.m. »Hopeatorvissa».

Yhtenä houkuttimena ovat myöskin nuorison hallussa olevat runsaat taskurahat. Ankarassa työvoiman puutteessa ansaitsevat nuoret: huomattavia summia ja vaikka he näistä tuloistaan antavat osan kotiinkin, eivät he jällelle jääneitä taskurahoja pysty järkevästi käyttämään. Sitä todistaa yleinen nuorten tyttöjen ja poikien tupakanpolto. Kun heillä ei tietävästi ikänsä puolesta voi olla tupakkakorttia, täytyy heidän ostaa tupakkansa »vapaan huollon» korkeilla hinnoilla. On selvää, että ensikädessä olisi kotien velvollisuus tehdä voitavansa, ainakin pitäisi äitien huolehtia lasten liian myöhäisestä ulkona olemisesta, täten estäen heidän hämmäretkensä. Myöskin voitaisiin kodeissa pitää tarkempaa valvontaa lasten rahojen käytöstä, heidätään voitaisiin velvoittaa säästämään esim. tulevaa elämänuraansa tai ammattiopetustaan silmällä pitäen, sillä ne rahavarat, jotka nuorten käsien kautta kulkevat nykyään, eivät ole pienet. Kieltämättä suurimpana syynä nuorison vallattomuuteen on se, että niin monista kodeista isä on ollut jo kauan pois ja äidit eivät ole pystyneet pitämään, kylliksi kovaa kuria. Lisäksi ovat monet kodit pommitusten evakuoinnin y.m. sodan johdosta tulleiden seikkojen vuoksi hajonneet, joten äideille olisi yhteiskunnan pitänyt kiireesti ojentaa

auttava käsi. On kyllä helppoa neuvoa koteja pitämään parempaa järjestystä, mutta sen toteuttaminen heikoilla naisvoimilla on usein mahdoton, kun äiti on ansiotyössä ja lapset saavat kasvatuksensa kaduilta ja ympäristöstään. Vaikka ei voida kieltää etteikö jo ennen sotaakin ollut monissa kodeissa toivomisen varaa lasten kasvatukseen nähden ja heidän suhtautumisessaan kotiin ja vanhempiinsa. Työläisvanhemmat eivät saisi unohtaa jo lapsuudessa aloittaa yhteiskunnallista kasvatusta kodeissa, sillä sellaisten kotien piiristä lähteneet lapset jo vaistomaisestikin suuntautuvat joihinkin järjestöihin sitä mukaa kun kehittyvät.

Mutta nuoriso ei ole tyydytetty vaan talkootyöstä y.m. ponnistuksista, se haluaa myöskin huvituksia. Kun julkisissa tilaisuuksissa on tanssi kielletty, kokoontuu se salaisiin tanssipaikoihin, joissa se ilman aikuisten valvovaa silmää yltyöpäisten tovereitten mukana hairahtuu alkohoolin käyttöön, vallattomuudessa tehtyihin ilkitöihin ja moniin siveellisiin vaaroihin. Tai edellämainittujen runsaitten taskurahojen turvin tottuu istuskelemaan?, ravintoloissa näkemässä ja kuulemassa aikuisilta kaikkea sitä, mikä ei heille ole tarpeellista. Tämä onkin nuorisokysymyksemme kipein kohta. Näistä anniskeluravintoloista pidätetään viikottain suuret joukot alaikäisiä nuoria, jotka viedään Mustalla Majalla poliisikamarille. Tällöin voidaan heiltä tavata väännettyjä henkilökortteja, joista he joutuvat vastaamaan rikosoikeudessa, hesaavat sakkoja ja tytöille seuraa seuraavana päivänä pakollinen lääkärintarkastus, josta hirveimpänä seurauksena voi olla toteamus, että on saanut sukupuolitaudin. Sillä näissä anniskeluravintoloissa on alkohoolin nauttiminen se suurin vaara. Lapsellisilta ja kokemattomilta se vie harkintakyvyn nopeasti, tehdään uusia tuttavuuksia, tytöiltä himmenee luontainen itsesäilytysvaisto, vieras seura vie humaltuneen mukanaan ja niin joudutaan kaltevalle pinnalle.

Että asiassa ei ole turhaa liioiteltu, siitä esimerkki. Pääkaupungin terveydenhoitolautakunnan iho- ja sukupuolitautilääkäri kertoo eräässä haastattelussaan, että sukupuolitaudit ovat lisääntyneet niin suuresti, että on pitänyt antaa määräys yleisen tarkastuksen toimeenpanemisesta kaupunkilaisten keskuudessa, lähinnä ravintolain, yleisten laitosten kuten hotellien ja majoitusliikkeiden, sekä tehtaiden henkilökunnan keskuudessa. Sukupuolitaudit, etenkin syfilis, ovat saaneet peloittavan laajuuden. Ennen oli harvinaista että koululaisten keskuudessa tavattiin sukupuolitautilta, nyt se on niin tavallista, että joukossa on ollut 14 v. potilaitakin. Lääkäri valittaa, että tilanteen näin ollen saadaan yhä perustaa, uusia ravintoloita ja että sellaisten aatteellisten järjestöjen ravintolat kuin Veljeshovi ja Y.H. ovat muodostuneet tässä suhteessa.

turmeluksen paikoiksi nuorisolle. (Häveten täytyy tunnustaa, että monet työväentaloilla sijaitsevat ja työväenliikkeiden omistamat anniskeluravintolat eri kaupungeissa ovat samalla tasolla.) Näin Helsingissä.

Meillä Kymnlaaksossa ei ole asiat sen paremmin, sillä numerot todistavat alkoholin menekin kasvaneen 7 v. kuluessa Kouvolassa sinkertaiseksi, Kotkassa viisin ja Haminassa nelinkertaiseksi. Ennätysten kapakkain perustamisessa on lyönyt työväen hallitsemien Kotkan kaupunki, jossa keskikokoisten kaupunkien ryhmässä anniskeluravintolain asiakaspaikkojen suhdeluku on suurin. (1,000 asukasta kohti 124 henkilöpaikkaa.) Niinpä sitten näyttääkin Kotkan poliisilaitoksen viralliset tilastot pelottavia numeroita. Esim. viime vuoden kuluessa on varoitettavana ollut toimeentuloa ja juopottelevasta elämästä 705 naista (edell. vuonna 455) ja luovuttomasta ulkosalla liikkumisesta syytteen asetettu 56 alaikäistä. Lääkärintarkastuksissa oli käytetty 571 naista (miehiä vaan 42). Veneeristen tautien osastoille oli lähetetty vuoden kuluessa 81 naista (24) lisäystä edelliseen vuoteen nähden siis 237.50 prosenttia. (On huomioon otettava, ettei näihin lukuihin sisälly n.s. katunaiset, sillä he ovat koko sodan ajan olleet sijoitettuna valtion työleireillä.) Haastattelussaan samainen lääkäri korostaa, että »sukupuolitaudit eivät ole kansalaisten yksityisasiä, vaan se muodostaa vaaran koko kansalle ja tuleville sukupolville. Sodan jatkuessa vaara vain kasvaa ja turmelee kansaa sukupolvien ajaksi. On kiinnitettävä huomiota kotien velvollisuuteen niinä kivinä, joista yhteiskunta on rakennettu. Ei ole yksityisten kasvattajien asia miten lapsiaan kasvattaa, silloin kun tämän kasvatuksen tulokset nopeassa tahdissa johtavat kansamme niin nykyisin elävät kuin syntymättömätkin, tuhoon ja hirveisiin kärsimyksiin.)/ Tähän kasvatuskysymykseen viittaa myöskin maamme Opettajaneuvoston julkilausuma, jossa m.m. sanotaan: »Te vanhemmat, koettakaa entistä paremmin ymmärtää ja rakastaa nuorianne, mutta osoittakaa myöskin lujuuksia siinä missä sitä tarvitaan. Kodin ja koulun yhteistyö, sekä ymmärtävä suhtautuminen toistensa vaikeuksiin, ovat entistä enemmän tarpeen.»

Sota-aika kysyy suuria ponnistuksia niin yksilöiltä kuin kodeiltakin, mutta tässä nuorisokysymyksessä eivät kodit yksin jaksa kantaa vastuuta, ellei nyt syntynyt tilanne aiheuta toimenpiteitä myöskin yhteiskunnan taholta. Nuorisolle olisi osoitettava paitsi velvoituksia, myöskin nuoruudelle kuuluvaa vapaata huvitusta. Maamme monista sivistysrahastoista olisi luovutettava määrärahoja niille järjestöille ja yhdistyksille, jotka nuorisoa kokoamalla ja heidän hyväkseen työskentelemällä koettavat kasvattaa heistä valveutuneita ja yhteiskuntakelpoisia kansalaisia. Nuorisoa ei pidä

lähteä moittimaan, sillä jos heidän vapaa-aikojensa viettämisessä on moitteen sijaa, jota ikävä kyllä kaupungeissa ja asutuskeskuksissa on, syy on lähinnä meissä vanhemmassa väessä, jotka olemme nuorison unohtaneet, oman onnensa nojaan. Nuori ihminen ei vielä ole pohjiltaan huono, mutta oikean ohjauksen puutteessa hänestä voi tulla huono yksilö yhteiskuntaan. Nuorisokasvatustyötä olisi lainlaadintateitse tuettava ja kasvatustyö niin vakiinutettava että esim. nuoriso-opistojen kautta voitaisiin kasvattaa nuoria, kykeneviä ohjaajia heidän omasta keskuudestaan, jotka vuorostaan voisivat kykyjensä ja luontaisten edellytystensä avulla antautua nuorisonkasvatustyöhön.

Lopuksi voimme yhtyä Opettajaneuvoston julkilausuman siihen kohtaan jossa sanotaan »Anniskeluravintolat ovat nuorison pahimpia vaaroja. Odotamme että tässä ja muussa ilmenevä yrittäjävapaus, joka sallii ansaita nuorison turmelemisella, valtiovallan toimesta saatetaan tehokkaan valvonnan alaiseksi. Älköön sallittako tuhota sitä kasvatustyötä, mitä maan kasvattajat nykyään -muutenkin suurin vaikeuksin ja heikkoutensa tuntien tekevät.»

Popinniemen sd. Naisyhdistys esittää edelläolevan alustuksen Sos.-dem. Työläisnaisliiton edustajakokouksen käsiteltäväksi, sekä -asian tärkeyteen katsoen ehdottaa, että

nuorisokysymykseen vihdoinkin kiinnitetään vakavaa huomiota, jakamalla riittäviä määrärahoja monista huomattavista sivistysrahastoista niille järjestöille ja yhdistyksille, jotka nuorisoa kokoamalla ja heidän hyväkseen työskentelemällä koettavat kasvattaa heistä valveutuneita ja yhteiskuntakelpoisia kansalaisia;

että Nuoriso-Opistoja perustamalla voitaisiin kasvattaa pystyviä nuoriso-ohjaajia ja valmistaa nuorison omasta keskuudesta tähän työhön innostuneita ja kykeneviä nuoria. Lainsäädäntöteitse olisi tätä työtä tuettava samalla tavalla kuin valtiovalta jo aikaisemmin on ryhtynyt tukemaan muutakin vapaata kansanvalistustyötä;

että valtiovallan olisi ryhdyttävä tiukempiin toimenpiteisiin nuorten suojelemiseksi niiltä vaaroilta, joihin se joutuu kuluttaessaan aikansa ja rahansa ravintoloissa. Koska kaikki ravintolat itse eivät pysty, tai eivät halua noudattaa niitä säännöksiä ja kieltoja, joita nuorisoon nähden on asetettu, määrättäköön jokaiseen anniskeluravintolaan ulkopuolinen valvoja, joka valvoo, että alkoholilain säännöksiä noudatetaan ja lapsille turmiollinen rahapelin ja rahan tuhlaus n.s.

i peliautomaateissa lopetetaan.

että naiskansanedustajamme kiinnittäisivät huomionsa an—niskeluravintolain tarjoilijattarien väärää moraaliala edistävään juomarahasysteemiin, jonka mukaan he saavat prosentin niistä alkoholimääristä mitä he asiakkaille tarjoilevat. Kun alaikäisille ja jo humaltuneille on alkoholin tarjoilu kielletty, joutuisivat he säännöksiä noudattaessaan kärsimään tappion omista ansiotuloistaan, joten heidän kohdaltaan »sormien läpi katsominen» on käsitettävää, mutta ei hyväksyttävää. Että näin tapahtuu, siitä on todistuksena jatkuva alaikäisten pidättäminen poliisin toimesta näistä ravintoloista.

Popinniemen Sos.-dem. Naisyhdistys.

Liittotoimikunta hyväksyy alustuksessa esitetyt periaatteet. Mutta kun samaa asiaa käsitellessään myöskin Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustuksessa, ehdottaa, että molemmat alustukset käsiteltäisiin yhdistettyinä.

Liiton sääntöjen muutokset.

Liittoneuvosto kehoitti 26/9 —43 pitämässään kokouksessa liittotoimikunta ryhtymään toimenpiteisiin liiton äänenkannattajan; Toverittaren nimen muuttamiseksi jo vuoden 1944 alusta. Tämän kehoituksen mukaisesti päättikin liittotoimikunta muuttaa lehden nimen ja on se vuoden 1944 alusta ollut Tulevaisuus. Toimenpiteiden osoittautunut oikeaan osuneeksi, sillä lehden tilaajamäärä on noussut ja asiamiehet ilmoittavat, että lehteä on nyt helpompi levittää ja myydä kuin aikaisemmin. Nimenmuutos edellyttää kuitenkin myöskin sääntöjen muuttamista ja liittotoimikunta ehdottaa, että liiton säännöt äänenkannattajan nimeä koskevissa kohdissa tarkistetaan. Sääntöjen 8 §:ssä tulisi 11 kohta kuulumaan:

Esitys- ja puheoikeutettuja ovat liittotoimikunnan jäsenet ja sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän naisjäsenet, liiton toimihenkilöt ja Tulevaisuuden toimittaja, sekä ne henkilöt, joille kokous erikoisella päätöksellä antaa puheoikeuden.

sekä 16 §, joka tulisi kuulumaan:

Liitto kustantaa ja julkaisee äänenkannattajaansa, Tulevaisuus-nimistä aikakauslehteä, joka ilmestyy kaksi kertaa kuu-kaudessa. Lehteä on toimitettava sosialidemokraattisten periaatteiden mukaisesti. Liiton järjestöjen velvollisuus on kaikin tavoin tukea lehteä ja lisätä sen levikkiä.

Kertomus Hämeeni, pohjoisen vaalipiirin Sos.; dem. naisten piiritoimikunnan toiminnasta vuosilta 1941—43.

Piiritoimikunta.

Piiritoimikuntaan ovat koko ajan kuuluneet: Kaisa Hiilelä puheenjohtajana, Fanny Toivonen varapuheenjohtajana, Alli Nordlund rahastonhoitajana ja Ester Seppälä sihteerinä, sekä muina jäseninä Kaisa Koskinen, Elsa Kolinen, Laina Vesterlurid, Meeri Multamäki, Sanni Virta ja Hulda Hyötynen. Piiritoimikunta on pitänyt 33 kokousta.

Järjestöt.

Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistys,
Messukylän Sos.-dem. Naisyhdistys,
Jämsän Ty:n naisjaosto,
Jämsänkosken Ty:n naisjaosto,
Lielahden Ty:n naisjaosto,
Mäntän Ty:n naisjaosto,
Pispalan Ty:n naisjaosto,
Rantaperkiön Ty:n naisjaosto,
Säynätsalon Ty:n naisjaosto,
Tampereen Jalkinetyöväen Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaosto,
Tampereen Sos.-dem. Klubin naisjaosto,
Vehmaisten Ty:n naisjaosto,
Velaatan Ty:n naisjaosto,
Viialan Ty:n naisjaosto,
Vilppulan Ty:n naisjaosto,
Messukylän Uudenkylän Ty:n naisjaosto.

Tänä aikana ovat toimintansa lopettaneet Tahmelan Ty:n naisjaosto ja Nokian Ty:n naisjaosto. Uusia jaostoja on perustettu Säynätsaloon ja Vilppulaan.

Juhla toiminta.

Kulunut toimintakausi on sodan johdosta ollut hieman normaalia laimeampaa ja tämä on ennenkaikkea ollut havaittavissa

juhlatoiminnassa. Juhlatoiminnan heikkouteen ovat sitäpaitsi vaikuttaneet monet välilliset asiat, kuten huoneistovaikkeudet ym.

Äitienpäiväjuhlia on ollut yhteensä 12, joissa yleisöä on ollut n. 1050 henkilöä, naistenpäivä- ym. juhlia, joihin piiritoimikunnalta on pyydetty puhuja, on ollut 14 ja näissä yleisöä n. 1850 h.

Alue- ym. kokoukset.

Aluekokouksia on järjestetty yhteensä 11. Näissä on ollut tavallisesti piiritoimikunnan taholta puhuja ja keskustelukysymyksen alustaja ja paikallisen järjestön taholta on järjestetty muu ohjelma.

Piiritoimikunnan aloitteesta on järjestetty yhteisiä neuvottelutilaisuuksia Tampereen Ammatillisen Paikallisjärjestön naisjaoston ja TULin Tampereen piirit, naisjaoston kanssa Tampereella. Nämä tilaisuudet ovat onnistuneet erittäin hyvin ja niissä on ollut runsaasti yleisöä.

Järjestöjen kokouksiin on piiritoimikunta lähettänyt aina syksyisin edustajan, joka on puhunut sekä poliittisesta tilanteesta, että järjestötoiminnasta.

Kesäkurssit.

Kahtena kesänä, siis v. 1942 ja 1943 järjesti piiritoimikunta perheenäitien lomanvieton merkeissä kesäkurssit Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistyksen kesäkodilla Ruskeapäässä.

Nämä kurssit onnistuivat ensimmäisellä kerralla melko heikosti, kun ruokatilannekin oli sängen heikko ja osanottomäärä jäi pieneksi. Toiset kurssit sensijaan onnistuivat hyvin. Osanottajia ensimmäisillä 24 toisilla 38. Kummallakin pidettiin luentoja, edellisillä 11 ja jälkimmäisillä 18. Ne käsittelivät yleensä naisten toiminnan merkitystä sekä järjestötoiminnassa, että muussa yhteiskuntaelämässä, sekä yleissivistäviä aineita. Ohjaajana oli Elsa Kolinen.

Kurssitoiminta.

Koko sota-ajan on järjestetty yhdessä Sd. Työläisnaisliiton kanssa käsityö- ja kotitalouskurseja eri puolille piiriä. Niitä on järjestetty kaikkiaan 69 kurssit, joissa osanottajia on ollut n. 1350 h. yhteensä. Ohjaajana on ollut Sd. Työläisnaisliiton kurssiohjaaja Kerttu Peltotupa.

Opintotoiminta.

Opintokerhotoimintaa on harrastettu muutamissa piirimme järjestöissä, joiden keskuudessa on ollut toiminnassa yhteensä 9 opintokerhoa. Näissä opiskellaan kaunokirjallisuutta, psykologiaa, puhetaitoa, lausuntaa, kotitaloutta jne. Voidaan tehdä se

huomio, että kaikki sellaiset järjestöt, joiden keskuudessa toimii opintokerho, ovat tänä vaikeana aikana olleet pirteitä ja eteenpäin—kulkevia. Se on ollut sopivin ja hyödyllisin toimintamuoto sota-aikana.

**Hämeeni, pohjoisen vaalipiirin Sos.-dem. naisten
piiritoimikunta.**

**Kertomus Kuopion läänin länt. vaalipiirin sos.-
dem. naisten piirijärjestön toiminnasta.**

Piirijärjestö perustettiin maaliskuun 25 p. 1941 ja oli sen perustamiskokouksessa läsnä Kuopion, Sorsakosken, Lehtoniemen ja Varkauden sos.-dem. Naisyhdistysten edustajat. Koska piiritoimikunnan toiminnalle ei ollut edellytyksiä varsinaisen vaalipiiritoimikunnan yhteyteen niin määrättiin sen kotipaikaksi Varkaus.

Piiritoimikuntaan valittiin Kerttu Hiltunen, Martta Vihavainen, Anni Hiltunen, Edla Heiskanen, Fanni Heino, ja Hilja Havukainen. Puheenjohtajana toimi Kerttu Hiltunen, sihteerinä ja rahastonhoitajana Edla Heiskanen.

Piirijuhlia ei piiritoimikunta eusimmäisenä toimivuctenaan ehtinyt pitää, vaikka ne oli yksityiskohtaisesti jo valmisteltu pidettäväksi Sorsakoskella. Alkanut sota esti sen toimeenpanon. Kesäkurssit oli niinkään suunniteltu Sorsakoskelle kesäkuun loppupäiviksi mutta nekin raukesi alkaneen liikekannallepanon takia.

Piirijärjestön alueella oli kertomusvuotena Varkauden, Lehtoniemen, Sorsakosken, Kuopion, Iisveden ja Iisalmen naisjaostot.

V. 1942.

Piiritoimikunnan kotipaikkana oli edelleen Varkaus. Piiritoimikuntaan kuului puheenjohtajana Kerttu Hiltunen, sihteerinä ja rahastonhoitajana Edla Heiskanen. Muina jäseniä Anni Hiltunen, Martta Vihavainen, Lempi Lyytikäinen ja Martta Kaukonen.

Juhlia järjesti piiritoimikunta naistenpäiväjuhlan yhdessä Varkauden Naisyhdistyksen kanssa, josta saatu puhdas tulo luovutettiin paikallisille sotaorvoille.

Kurseja oli: Kesäkurssit Kuopion työväenyhdistyksen kesähuvilalla Kalliorannassa. Niille osallistui 30 henkilöä. Kurssikustannusten peittämiseksi saatiin avustusta Sosialiministeriöltä, Vapaan Huollon Kuopion läänin keskukselta, Ahlström yhtiöltä ja Osuusliike Työnvoimalta. Saatujen avustusten turvin voitiin kustantaa kaikille kurssille osallistuville vapaa täysihoito ja kurssi-aikana ja vapaat matkat. Kurssit kestivät 8 päivää.

Naisliiton ja paikallisten osastojen myötävaikutuksella on toimeenpantu puutarhakursseja Sorsakoskella ja Varkaudessa. Talukkakursseja Sorsakoskella, Kuopiossa ja Varkaudessa. Osanotto kursseihin on ollut vilkas. Käytännöllisen opastuksen ohella on pidetty luentoja yhteiskunnallisista kysymyksistä.

Naisten yleiset luento- ja neuvottelupäivät järjestettiin joulukuun 13 päivänä Varkaudessa. Niille osallistui Kuopion, Sorsakosken, Lehtoniemen ja Varkauden Naisyhdistykset ja paikalliset ammattiyhdistys- ja urheilujärjestöjen naiset. Luennoitsijoina oli Xaura Härmä ja Elli Nurminen.

V. 1943.

Piiritoimikuntaan on kuulunut: Kerttu Hiltunen puheenjohtajana, Martta Vihavainen sihteerinä ja Edla Heiskanen rahastonhoitajana. Muina jäseninä Anni Hiltunen, Hilja Havukainen, Lilli Tarvainen. Piiritoimikunta on edelleen Varkaudessa.

Juhlia: Naistenpäiväjuhla vietettiin Varkauden sos.-dem. Naisyhdistyksen kanssa yhdessä, ja piirin kesäjuhla oli Sorsakoskella -8 p. elokuuta.

Kursseja: Kodinpäiviä järjestettiin Kuopiossa, Kotalahdessa, Sorsakoskella, Lehtoniemessä ja Varkaudessa. Ohjaajana oli Elli Onni.

Työläisnaisten kesävirikistyskurssit olivat jälleen Kuopiossa. Kurssit kestivät kesäk. 26 p:stä heinäkuun 4 päivään ja osallistui niille 32 rasittunutta perheenäitiä. Osanottajia oli Kuopiosta, Varkaudesta, Lehtoniemestä ja Sorsakoskelta. Kurseille osallistuminen oli täysin vapaa. Majoitus-, ruoka- ja matkakulut maksettiin piiritoimikunnan varoista. Avustuksia sai piiritoimikunta kursseja varten Sosiaaliministeriöstä, Ahlström ja Hackman yhtiöltä ja Osuusliike Työnvoimalta.

Vaalipiirin piiritoimikunnan kanssa järjestettiin neuvottelupäivät Iisalmeen ja Suonenjoelle.

Piiritoimikunnan toiminta alkoi epäkiitollisena aikana. Kuten alussa mainittiin, perustettiin se välirauhan aikana ja toiminta ei ehtinyt selvitä oikeisiin uomiinsa kun jälleen alkoi sota, joka on tuonut väsähtäneisyyttä järjestöelämään. Toiminta on piiritoimikunnalla haparoivaa senkin takia, että varsinaisen vaalipiiritoimikunnan kanssa ei saa tarpeeksi kiinteää yhteistyötä koska piiritoimikunnat ovat eri paikkakunnilla.

Varkaudessa helmikuun 6 p 1944.

Kuopion läänin länt. vaalipiirin sos.-dem. naisten piiritoimikunta.

Martta Vihavainen,
sihteeri.

Mikkelin sos.-dem. Piiritoimikunnan Nais- jaoston toiminnasta vuosina 1941, —42 ja —43.

Kevättalvella 1941 ottivat piirimme työväenyhdistysten naisjaostot, ja missä sellaisia ei ollut, työväenyhdistysten naisjäsenet innolla osaa kaikkeen avustustoimintaan siirtoväen, kaatuneiden »omaisten ja invalidien avustamiseksi. Mikkelissä harjoitti sos.-dem. Naisyhdistys ensin erillisenä vaatteiden keräystä ja jakelua ja myöhemmin yhdessä Vapaan Huollon kanssa. Melkein kaikissa piirin työväenjärjestöissä pidettiin ompeluiltoja, joissa valmistettiin uusia ja korjattiin vanhoja vaatteita sekä tehtiin tallukoita. Työläisnaisliitolta saatiin runsaasti sekä vaate- että raha-avustusta paikallisten avustusten lisäksi.

Äitienpäiväjuhlia toimeenpanivat useat järjestöt. Puhujina olivat m.m. Joutsassa Aili Siiskonen ja Anttolassa sekä Paitasessa Alina Hakala. — Syyspuolella oli Työläisnaisliiton ohjaaja pitämässä säilöntä- ja ruuanlaittokursseja eri järjestöissä lähes kolmen kuukauden ajan.

Keväällä 1942 oli Naisliiton ohjaaja huhtikuun 9 p:stä alkaen toukokuun 12 päivään saakka pitämässä varhaisvihannes-, taimilajien laitto- ja puutarhaopastuskursseja 13 eri järjestössä. Useissa paikoissa oli myös luentoja ja yleisötilaisuuksia, joissa mukana oli myös Piiritoimikunnan naisjaoston sihteeri.

Kurssien yhteydessä perustettiin Pieksämäelle Naisjaosto 23/4—42.

Syyspuolella pidettiin elokuun alusta lähtien säilöntäkursseja ja .lokakuusta alkaen »vanhasta uutta» ja tallukkakursseja 35 paikassa joulukuun saakka. Ohjelmallisia kurssien päättäjäisiä oli melkein kaikissa kurssipaikoissa. Osanotto oli melko runsasta sekä kurssisiin että päättäjäisiin.

Kevätpuolella 1943 pidettiin Kodinpäiviä ja näiden yhteydessä Äitienpäiväjuhlia. Mikkelin l.s.d. Raittiuspiiritoimikunta kustansi myös 6 paikkaan raittiuspuhujan. Syyspuolella pidettiin jälleen säilöntä- ja tallukkakursseja niin, että ohjaaja tuli kiertäneeksi piirissä suurimman osan vuotta.

Koko piiriä käsittäviä neuvottelupäiviä pidettiin Mikkelissä 12/9 ja Sysmässä 31/10. — Toukokuun 23 päivänä perustettiin uusi naisjaosto Savonrannan Lapinlahteen.

Piiritoimikunnan Naisjaostoon on kuulunut 4 jäsentä: Puheenjohtajana Elin Pousi, sihteerinä ja rahastonhoitajana Alina Hakala sekä jäsenenä Miina Viljakainen ja Aili Siiskonen. Vuodesta 1943 lukien Aili Siiskosen tilalla Elma Karjalainen. Piirisihteeri on ollut mukana melkein kaikissa kokouksissa.

**Kertomus Satakunnan Sos.-dem. piiritoimi-
kunnan Naisjaoston toiminnasta
v. 1941—1943.**

Naisjaoston toiminta- ja valistustyö piirin alueella näinä sodan?, vuosina on rajoittunut tiedonantoihin sanomalehti Uudessa Ajas-
sa ja kiertokirjeisiin sekä Työläisnaisliiton lähettämän järjestäjän,
kiertokäynneillä ja kurssitoiminnalla. Myöskin naisten piiriäkäsit-
täviä neuvottelukokouksia on järjestetty naisjaoston toimesta. Tä-
nä aikana on toimintaa haitannut, kaikkien muiden haittojen li-
säksi toimitalojen puute koska useat työväentalot ovat varatut toi-
siin tarkoituksiin ja useasti siellä missä toimintakin olisi ollut vir-
keämpää.

V. 1941 Naisjaosto on pitänyt 6 kokousta ja pöytäkirjaan on mer-
kitty 18 asiaa. Työläisnaisliiton kurseja on vuoden aikana ollut.
12 eri paikkakunnilla ja kurssien päättäjäisiksi on mikäli mahdol-
lista aina järjestetty päättäjäisjuhla, jossa myöskin piirijärjestön,
puolesta on pidetty puheita ja luentoja.

V. 1942 Naisjaosto on pitänyt 7 kokousta ja pöytäkirjaan on mer-
kitty 26 asiaa. Toimintaa on pidetty vireillä samoin kuin edellä.
Työläisnaisliiton kurseja on pidetty 18 eri paikkakunnalla ja ovat:
ne onnistuneet toisin paikoin oikein hyvin ja päättäjäisjuhlissa on
myöskin piirin puolesta ollut puhuja.

Piiriäkäsittävä naisten neuvottelukokous pidettiin Porissa 1/11.
ja osanottajia oli eri puolilta piiriä 20 eri paikkakunnalta ja edus-
tajia yht. 90 sekä päättäjäisiksi yleinen juhla joka myöskin onnis-
tui hyvin.

V. 1943 Naisjaosto on pitänyt kokouksia 9 ja pöytäkirjaan on
merkitty 38 asiaa. Työläisnaisliiton kurseja on piiritoimikunnan,
avustuksella pidetty 15 paikkakunnalla ja ovat ne onnistuneet toi-
sinpaikoin oikein hyvin. Kurssien päättäjäisjuhlia on pidetty siel-
lä, missä huoneustomahdollisuudet ovat sen sallineet.

Tänä vuonna järjestettiin Poriin ja Raumalle naisten neuvotte-
lukokoukset ja onnistuivat ne hyvin. Samoin päättäjäisjuhlit mo-
lemmissa paikoissa.

Toimintamme näinä toiminnan vuosina ei ole ollut nun hyvää,
kuin olisi ollut suotavaa, kuitenkin kun ottaa huomioon kurssi-
työn ja niiden yhteydessä pidetyt päättäjäisjuhlit, niin on se ollut
kuin valistusikkunan aukipitämistä nurmettumaan pääseville va-
listuskentille nykyisenä aikakautena ja kun ottaa vielä huomioon,
sen työtaakan, minkä naiset ovat saaneet kantaakseen kotirinta-
milla niin tulosta voitaneet pitää tyydyttävänä.

Koko tämän toimintakauden on naisjaostossa olleet samat henkilöt, nimittäin puheenjohtajana Fanni Ahlfors ja sihteerinä Hilma Laine, muina jäseninä Laura Bränder, Lahja Inberg ja Sofia Salo. Piirisihteerinä ensin Kontula sittemmin Aaltonen.

Satakunnan Sos.-dem. piiritoimikunnan Naisjaosto.

Kertomus Oulun 1. Sos.-dem. Naisten Keskustoimikunnan toiminnasta vuosina 1941—42—43-

Kuluneena 3-vuotiskautena on yllämainitun keskustoimikunnan toimintaan sota lyönyt leimansa kuten muuhunkin toimintaan. Tämä on käynyt esille varsinkin piirimme sos.-dem. naisten järjestötoiminnassa. Vuoden 1941 alussa oli piirissämme 20 eri naisyhdistystä ja -jaostoa, joista useimmat oli perustettu edellisen vuoden aikana. Niinikään v. 1941 keväällä tehtiin aloite järjestöjen välisien retkeily- ja luentopäivien järjestämiseksi Muhokselle, jossa luentojen ohella olisi järjestetty juhla ja järjestöjen väliset henkiset kilpailut. Uusi maotamme kohdannut sota keskeytti kuitenkin aloitteen. Samasta syystä on järjestöjen toiminta ollut lamassa miltei näihin päiviin saakka 2—3 järjestöä lukuunottamatta. Viime ajat ovat kuitenkin osoittaneet elpymisen merkkejä järjestötoiminnassa, joten nyt voidaan katsoa 7 eri järjestöä toimivaksi.

Poliittista valistustyötä on keskustoimikunta tehnyt kiertokirjeiden ja sanomalehtien välityksellä, sekä lähettämällä luennoitsijoita sikäli kun se on ollut mahdollista. Poliittisen valistustyön, merkeissä järjestettiin neuvottelutilaisuus syksyllä 1943 Ruukin ja Kajaanin työväentaloille sekä Ouluun keskustoimikunnan vuosikokouksen yhteyteen. Rahavarojen kartuttamiseksi poliittista toimintaa varten on pidetty juhlia ja arvontaa. Myöskin eräät keskustoimikunnan osastot ovat avustaneet pienillä rahaerillä.

Syksyllä 1941 perustettiin käsityökerhoja 15 osaston yhteyteen.

Kotitalouskerhoja on perustettu järjestöjen yhteyteen, joista kerhoista on toiminnassa 2 kerhoa.

Sos.-dem. Työläisnaisliiton kanssa on jatkuvasti järjestetty kotitalous-, säilyke-, käsityö- ja tallukkurseja sekä keväällä 1943 n.s. Kodin päiviä. Kurssien ohjaajina ovat olleet kotitalousneuvojat Hanna Pohjola ja Elli Onni sekä käsityöohjaajana Liisa Mustonen. Mainittuja kurseja on tänä 3-vuotiskautena pidetty yli 100 kurssia. Esitelmiä ovat kurssien yhteydessä pitäneet kurssien opettajat sekä keskustoimikunnan puheenjohtaja Helmi Peiramo ja

sihteeri Eeva Fränti. Mainitut puheenjohtaja ja sihteeri ovat pitäneet myös muita esitelmätilaisuuksia.

Keskustoimikunta kuuluu edustajiensa kautta Vapaan Kuolion Oulun Läänintoimikuntaan sekä sen Henkisen Huollon jaostoon ja on saanut Vapaalta Huolloilta yhteensä mk. 32.500;— osan yllämainittujen kurssien järjestämiseen ja osan esitelmien järjestämiseen kurssien yhteyteen. Oulun Kaupunginvaltuuston 50-vuotisjuhlarahaston johtokunta on antanut v. 1943 mk. 1.500:— edellämainittuun tarkoitukseen käytettäväksi Oulussa ja sen esikaupunkialueella.

Keskustoimikuntaan ovat kuuluneet koko 3-vuotiskauden vakinaisina jäseninä Helmi Peiramo, Minna Ahlfors, Anna Väänänen ja Eeva Fränti sekä varajäsenestä vakinaiseksi siirtynyt Liisa Loukkola. Varajäseninä ovat olleet vuodesta 1942 alkaen vakinaisesta varajäseneksi siirtynyt Martta Kallio sekä lisäksi Siviä Vesterholm ja Helvi Soronen. Keskustokunnan virkailijat ovat toimineet koko 3-vuotiskauden ja edelleenkin nim. puheenjohtajana Helmi Peiramo, sihteerinä Eeva Fränti ja rahastonhoitajana Minna Ahlfors.

Oulun 1. sos.-dem. Naisten Keskustoimikunta.

Turun 1. etel. sos.-dem. Piirijärjestön Naisjaoston toimintakertomus v:lta 1941, —42 ja —43.

Tähän kertomuskauteen sisältyy niin sanomattoman paljon sellaista, mitä emme aikaisemmin olisi uskoneet joutuvamme kokemaan. Koko ajan, kevätkauden —41 pakkorauhan aikaa lukuunottamatta, olemme joutuneet olemaan sodassa, ja niitä raskaita koettelemuksia ja kärsimyksiä se on mukanaan tuonut, sen ovat monet omakohtaisesti joutuneet kokemaan. Se on myös monella tavalla vaikuttanut häiritsevästi järjestöelämään meidän naistenkin kohdalla. On käsitettävää, kun miehet ovat joutuneet olemaan poissa vuosikautia, ja naisille ja perheen äideille on jäänyt koko vastuu perheen elämän eteenpäin menosta ja lasten kasvatuksesta, ettei heillä ole liennyt aikaakaan järjestöelämään kuten ennen. Ja yhäti jatkuvat epävakaiset olot ja huoli omaisista on vienyt innostuksenkin järjestötoimintaan. Tätä taustaa vasten on katsottava, ja siitä varmasti saa selityksensä, että naisten jäsenmäärä piirissämme äsken päättyneen vuoden lopussa osoitti pientä laskusuuntaa.

Naisosastot ja -jaostot.

Piirin alueella on ainoastaan yksi naisyhdistys, nimittäin Turussa. Työväenyhdistyksen alaisia naisjaostoja on ollut toiminnassa toistakymmentä, mutta nyt sota-aikana on, ikävä kyllä, muutamia niistä nukahtanut. Toiminta on ollut useissa, vielä toiminnassakin olevissa, hiljaista verrattuna rauhanaikaiseen toimintaan.

Valistustyö.

Pitääkseen yhteyttä ja toimintaa yllä piirin naisosastoissa ja -jaostoissa, sikäli kuin se tällaisena aikana on mahdollista, on piirijärjestön naisjaosto järjestänyt jatkuvasti neuvottelukokouksia, pitääkseen järjestöjensä jäseniä tilanteen tasalla tärkeissä niin poliittisissa kuin taloudellisissa ja muissakin perheenäideille tärkeissä kysymyksissä. Vuonna 1941 oli tällainen neuvottelukokous Turussa, v. 1942 Aurassa ja Littoisissa ja v. 1943 Turussa ja Uudessaakaupungissa. ,

Kurssitoimintaa on myös mahdollisuuksien mukaan koetettu ylläpitää Sos.-dem. Työläisnaisliiton tehokkaalla avustuksella. Vuoden 1943 keväällä järjestettiin n.s. »Kodin päiviä» 12 paikkakunnalla. Muista kurseista ovat erikoisesti olleet suosittuja »Vanhasta uutta» ja tallukkurssit.

Uutena kurssitoimintamuotona on piirijärjestön naisjaosto kaikinä näinä kolmena vuotena järjestänyt Yläneen työväentalossa vähävaraisten, suuriperheisten perheenäitien kesäloma- ja virkistyskurssit. Näillä kurseilla on ollut 35—40, etupäässä suuriperheisiä perheenäitejä, 10 päivän ajan. Näitten kurssien päätarkoituksena on levon ja virkistymisen hankkiminen väsyneille perheenäideille.

Juhlatoiminta.

Juhlatoiminta on yleensä ollut vähäistä. Pääasiallisimmat juhlat, joita naisjaosto on järjestänyt, ovat olleet neuvottelukokousten päättäjäistilaisuudet. Naistenpäiväjuhla on järjestetty kahtena vuonna.

Piirijärjestön naisjaosto.

Piirijärjestön naisjaostoon ovat vuonna 1941 kuuluneet Maija Pesonen, Aino Lehtokoski, Sylvi Kaskinen, Elma Salminen, Maija Suvanto ja Irene Tuominen. Vuosina 1942 ja 1943 kaikki yllämainitut ja lisäksi Elma Heinonen. Puhheenjohtajana on toiminut Maija Pesonen, varapuhheenjohtajana Aino Lehtokoski, sihteerinä Sylvi Kaskinen ja rahastonhoitajana Elma Salminen.

Ylläolevassa on lyhykäisyydessään pääpiirteet kolmivuotisesta piirin naisjaoston toiminnasta. Kuten jo alussa tuli mainittua, on

koko aika ollut raskasta sota-aikaa. Tätä kirjoitettaessa peittävät mustat pilvet yhä edelleen kaiken meiltä, ja tulevaisuus näyttää synkältä. Luottaen kuitenkin siihen, että kerran täytyy koittaa valoisamman rauhan ajan kovia kokeneelle työväestöllemme ja koko kansallemme, on meidän työläisnaisten velvollisuus tänäkin aikana voimiemme ja mahdollisuuksien mukaan työskennellä ennenkaikkea järjestöjemme kunnossapitämiseksi ja naisten jäsenmäärän lisäämiseksi niissä, jotta ajan koittaessa olisimme valmiit ottamaan paikkamme uuden yhteiskunnan rakennustyössä.

Turun I. etel. sos.-dem. Piirijärjestön Naisjaosto.

Sylvi Kaskinen.

Kertomus Uudenmaan sos.?dem. Piiritoimikunnan Naisjaoston toiminnasta vv. 1941—43.

Toiminta on, vuoden 1941 alkupuolta lukuunottamatta, suoritettu sodan aikana ja sille leimaa antavana onkin ollut sodan erikoistehtävät ja vaikutukset järjestöjen toimintaan. Monin paikoin on toiminta lamassa sen vuoksi, että työväentalot on otettu toisiin tarkoituksiin, eikä järjestöillä ole muuta kokoontumispaikkaa.

Valistustyö.

Valistustyö on keskittynyt pääasiassa kertapuheiden pitoon, neuvottelukokosten ja kurssien järjestämiseen. Vuosittain on pidetty neuvottelukokous, johon piirin järjestöt ovat lähettäneet edustajiaan ja jossa on valittu piirin naisjaosto sekä käsitelty toimintakertomus ja tulevan työkauden suunnitelma. Lisäksi on kokouksessa tavallisesti esitetty tilanneselostus.

Kotitalous- ja käsityökurssija on Sos.-dem. Työläisnaisliiton toimesta järjestetty piirin alueella toimintakauden aikana 45 kurssia ja ovat ne onnistuneet hyvin. Kurssien yhteydessä on pidetty luentoja ja järjestetty päättäjäisjuhlat, missä se suinkin on ollut mahdollista.

Vuoden 1943 aikana järjestettiin Helsingissä, Lohjalla, Keravalla, Hyvinkäällä ja Kuusankoskella neuvottelupäivät, joissa esitettiin liittotoimikunnan laatimat alustukset: Työläisnaisten toiminta aktiivisemmaksi ja Tulevaisuuden levitystyö.

Yhdistykset ja jaostot.

Piirin alueella toimii 7 sd. naisyhdistystä ja 20 T.y:n naisjaostoa. Jäsenmäärä oli vuoden 1941 lopulla 805 jäsentä ja vuonna 1942 828

jäsentä. Vuoden 1943 jäsenmäärä ei tätä kirjoitettaessa vielä ole tiedossa. Uusia jaostoja on toimintakauden aikana perustettu v. 1941 Perttulaan ja v. 1942 Pitäjänmäelle. Useiden jaostojen toiminta on hiljaiseloa, mutta toiset taas ovat olleet hyvinkin ripeässä toiminnassa, osallistuen erilaisiin sota-ajasta johtuviin avustus- ja huoltotehtäviin, varojen keräykseen ja lasten vaatteiden valmistukseen.

Piiritoimikunnan naisjaosto.

Piiritoimikunnan naisjaostoon ovat kuuluneet koko ajan Sylvi-Kyllikki Kilpi, Tyyne Leivo-Larsson, Lilli Pesonen ja Martta Salmela-Järvinen. Elsa Paasio oli jäsenenä vv. 1941—42 ja Katri Nieminen ja Ester Vesonen v. 1942. V. 1943 valittiin jaostoon .Sylvi-Kyllikki Kilpi, Martta Salmela-Järvinen, Tyyne Leivo-Larsson, Lilli Pesonen, Ester Vesonen ja Laura Härmä. Puheenjohtajana on toiminut Martta Salmela-Järvinen ja sihteerinä Aune Sillari.

Uudenmaan sos.-dem. Piiritoimikunnan Naisjaosto.

Kertomus Vaasan läänin it. vaalipiirin Sos.-dem. Naisten Piiritoimikunnan toiminnasta v. 1941—43.

Vaasan läänin itäisen vaalipiirin Sos.-dem. Naisten piiritoimikuntaan kuuluu 7 varsinaista ja 3 varajäsentä. Puheenjohtajana on ollut vuosina 1941 ja 42 Hilma Veijanen. Vuotena 1943 Hilma Koivulahti-Lehto. Sihteerinä vuosina 1941 ja 42 Hilma Koivulahti-Lehto, sekä vuotena 1943 Impi Virtanen. Rahaostonhoitajana Hilja Laakso. Muina sekä varsinaisina, että varajäseninä ovat olleet Sylvi Varjola, Linnea Oksala, Lyydia Kulmala, Rauha Salonen, Kirsti Laakso, Alma Laukkanen, Lempi Tuomi, Hilma Liimatainen ja Fanni Luukkarinen. Piiritoimikunta on pitänyt 31 kokousta, joissa on merkitty pöytäkirjaan 216 §.

Järjestöt.

Piirijärjestöön kuuluu tällä hetkellä 2 naisyhdistystä ja 6 työväenyhdistyksen naisjaostoa.

Valistustyö.

Alue- ja neuvottelukokouksia eri paikkakunnilla on piiritoimikunta paikallisten järjestöjen kanssa pitänyt 6. Näissä jokaisessa

on ollut puhe ja keskustelukysymyksen alustus, joita piirimme? naisjäsenten lisäksi ovat pitäneet Työläisnaisliiton ja vaalipiirimme piiritoimikunnan edustajat.

Äitienpäiväjuhlia, joihin piiritoimikunta on hankkinut puhujan, on pidetty joka vuosi, yhteensä 14 ja naistenpäiväjuhlia 12 sekä muita valistus juhlia *H.* Vuonna 1942 oli piiritoimikunnalla järjestäjä 1 kuukauden ajan, joka kävi jokaisessa naisyhdistyksessä, ja työväenyhdistyksen naisjaostossa sekä sellaisissa työväenyhdistyksissä joissa on runsaammin naisjäseniä.

Kurssitoiminta.

Piiritoimikunta on järjestänyt Työläisnaisliiton toimesta toimikauden aikana 27 vanhasta uutta ja tallukkurssit, 24 kylvökurssit ja 32 säilöntä- ja kodinhoitokurssit, yhteensä 83.

Kursseilla pidettiin myöskin luentoja, jotka käsittelivät työväen sivistyksellisiä, taloudellisia ja poliittisia kysymyksiä. Useampiin päättäjäisjuhliin järjestettiin myöskin puhuja.

Perheenäitien virkistyspäivät järjestettiin kesällä heinä—elokuun ajalla Keuruulla. Virkistyspäiville pyrkijöitä oli niin paljon, että kaikkia ei voitu ottaa, vaan valittiin suuriperheisimmät ja vaikeissa taloudellisissa oloissa olevat. Joukossa oli 13 lapsen äitikin. Täytyi ottaa myöskin joitain pieniä lapsia, kun äidit eivät olisi muuten päässeet perheestään irtaantumaan niin paljon, että olisivat päässeet virkistyspäiville. Edellämämainituille virkistyspäiville järjestettiin myöskin henkistä virkistystä. Luentoja pidettiin, ajankohtaisen tärkeistä kysymyksistä yhteensä 7 luentoja. Virkistyspäivien lopettajaisiksi järjestettiin juhlat Keuruun Työväentalossa verrattain monipuolisella ohjelmalla.

Piiritoimikuntaa on Liittoneuvoston kokouksissa edustanut Hilma Koivulahti-Lehto.

Vaasan läänin it. vaalipiirin piiritoimikunta.

Selostus Viipurin 1. länt. vaalip. sos.-dem. Naispiiritoimikunnan toiminnasta vv. 1941—43.

Sota-aika on vaikuttanut monessa suhteessa lamauttavasti järjestöjen toimintaan. Useat järjestöt piirissämme ovat menettäneet omat talonsa joko pommituksissa tai muihin tarkoituksiin. Olevat olot sitovat naisten ajatukset ja työt enemmän kodin piiriin kuin normaalioloissa, joka osaltaan vaikeuttaa naisten osallistumista järjestötehtäviin. Vaikeuksista huolimatta koetamme toimia paikallisten olojen suomissa puitteissa edelleen järjestöissämme.

Piiritoimikunnan jäsenet ja kokoukset.

Piiritoimikuntaan ovat v. 1941 kuuluneet Ida Aalle-Teijo» puheenjohtajana, Hilda Airaksinen varapuheenjohtajana, sihteerinä Martta Haapanen, varasihteerinä Olga Marttinen ja rahastonhoitajana Tilda Tiihonen, sekä muina jäseninä Alina Päiviö ja varajäseninä Edith Henell, Signe Ylätalo ja Saimi Nurminen.

Vuonna 1942 valittiin piirikokouksessa piiritoimikuntaan vakinaisiksi jäseniksi Ida Koivisto, Hilda Airaksinen, Tilda Tiihonen, Sigrid Kaarto, Alina Päiviö ja Saimi Nurminen, sekä varajäseniksi Edith Henell, Signe Ylätalo ja Hilja Lehtinen. Puheenjohtajana on toiminut Ida Koivisto, varapuheenjohtajana Sigrid Kaarto, sihteerinä Saimi Nurminen, ja rahastonhoitajana Hilja Lehtinen.

Vuonna 1943 kuului piiritoimikuntaan edelleen Ida Koivisto puheenjohtajana, Hilda Airaksinen varapuheenjohtajana, Saimi Nurminen sihteerinä ja Hilja Lehtinen rahastonhoitajana, sekä muina jäseninä Sigrid Kaarto ja Hilja Pöyhönen sekä varajäseninä Tilda Tiihonen, Alina Päiviö ja Edith Henell.

Kiertokirjeet.

Kolmivuotiskauden aikana on osastoille lähetetty yhteensä 16 kiertokirjettä.

Valistustyö.

Sota-ajan olosuhteet ovat vaikeuttaneet valistustyön suorittamista. Sos.-dem. Työläisnaisliiton kotitalous- ja käsityökursseja, on kuitenkin jatkuvasti voitu järjestää piirin alueella. Vuonna 1941 järjestettiin käsityö- ja tallukkakursseja Kotkassa, Munsaaressa, Popinniemiessä ja Kymin läntisen t.y:n talolla. Samana keväänä järjestettiin puutarhaneuvontakursseja Popinniemiessä, Tiutisessa ja Haminassa.

Käsityö- ja tallukkakursseilla on valmistettu, »vanhasta uutta» ja tallukoita, jotka jalkinepuian kärjistyttyä ovat tulleet hyvin kysytyiksi. Tällaisia kursseja on järjestetty kaikkiaan 19, jolloin myöskin on osittain ollut ohjelmassa ruuanvalmistus- ja havaintotunteja. Puutarhakursseja on järjestetty 6 ja säilöntäkursseja 3 paikkakunnalle. Kurssien yhteydessä on pidetty luentoja ja usein, myöskin, jos huoneisto-olot ovat suinkin sallineet, päättjäistilaisuus, johon on harjoiteltu ohjelmaa ja joihin on koetettu hankkia, puhujiksi joko piirin toimihenkilöitä tai muita.

Vähävaraisten perheenäitien virkistyskurssit järjestettiin kesällä 1943, jolloin Vapaan Huollon keskuksen ja Sosiaaliministeriön, myöntämien määrärahojen avulla voitiin lähettää kaksi ryhmää.

äitejä seitsenpäiväisille virkistyskursseilla TUL:n urheilukotiin -Pajulahteen. Kaikkiaan osallistui näille kursseille 37 äitiä, joista monet olivat elämänsä ensimmäisellä lomamatkalla.

Juhlat ja puhetilaisuudet.

Vuoden 1942 kesällä järjestettiin koko piiriä käsittävä kesäjuhla Leporannassa heinäkuun 12 pnä. Juhlissa oli monipuolinen ja arvokas ohjelma, ja osanottajiksi oli saapunut jäseniä monista piirin järjestöistä.

Piiritoimikunnan jäsenet ovat käyneet piirin alueella pidetyissä juhlissa ja tilaisuuksissa puhumassa seuraavasti:

Ida Aalle-Teljo	6	tilaisuudessa
Ida Koivisto	7	»
Martta Haapanen	4	»
Tilda Tiihonen	3	»
	2	»
Saimi Nurminen	2	»
Hilja Lehtinen	1	»
Hilda Airaksinen	1	»

Piirikokoukset ja neuvottelupäivät.

Vuosittain on pidetty piirin järjestöjen edustajakokous, jossa on käsitelty kuluneen vuoden toiminta- ja tilikertomukset ja valittu piiritoimikunta sekä keskusteltu piiritoimikunnan ja liittotoimikunnan esittämistä alustuksista.

Lisäksi on järjestetty neuvottelukokouksia, joihin jonkun alueen järjestöjen edustajat ovat kokoontuneet neuvottelemaan ajankohtaisista kysymyksistä.

Tällaisia neuvottelukokouksia on järjestetty lokakuun 4 pnä 1942 Kotkassa. Tilaisuuteen oli lähetetty kutsu Kotkassa ja lähiympäristössä toimiville puolue-, ammatti-, urheilu- ja nuorisotyössä toimiville naisosastoille.

Lokakuun 21 pnä 1943 järjestettiin jälleen neuvottelukokous Kotkassa. Tässä kokouksessa käsiteltiin Sos.-dem. Työläisnaisliiton alustukset: Järjestötoiminta saatava aktiivisemmaksi ja Tulevaisuuden levitystyö. Samat alustukset olivat myöskin keskustelunalaisina Lappeenrannassa joulukuun 5 pnä 1943 pidetyssä neuvottelukokouksessa.

Avustustoiminta.

Sodan ja pommitusten johdosta kärsimään joutuneiden avustamiseksi on piiritoimikunta järjestänyt avustustoimintaa, jonka ra-

koittamiseksi on saatu vastaanottaa varoja Sos.-dem. Työläisnaisliitolta ja muilta lahjoittajilta.

Vuonna 1941 sodan alettua ja Kotkan jouduttua pommitusten kohteeksi jaettiin avustuksia 421 perheelle ja lapsiavustusta 200 imk. lasta kohti 455 perheelle. Tähän saimme varoja Sos.-dem. Työläisnaisliitolta 270,000 mk ja Kotkan Valistus- ja Huoltokeskuselta 50,000 mk. Tämän lisäksi voitiin jakaa Sos.-dem. Työläisnaisliitolta saatuja vanupeitteitä 75 kpl.

i Vuoden 1942 aikana jaettiin avustuksia 20,000 mk. Sos.-dem. Työläisnaisliitolta saatuja varoja. Avustusta sai 23 perhettä, joiden yhteinen henkilöluku oli 74 henkeä, näistä lapsia 38.

Vuonna 1943 supistui avustustoiminta varojen niukkuuden vuoksi, joten voitiin jakaa vain 1,000 mk. Eteenpäin-lehden lahjoitusvaroja.

Piiritoimikunnan jäsenet ovat hoitaneet avustusten jaon ja osallistuneet myöskin avustustyöhön tarvittavien varojen keräykseen.

Piirijärjestöön kuuluvat yhdistykset ja jaostot.

•vutetulla alueella, siirtyi v. 1940 Helsinkiin, mutta palasi takaisin

Piirijärjestöön ovat kuuluneet: Kotkan, Viipurin, Haminan, Tiutisen, Kymin Läntisen, Popinniemen ja Lappeenrannan sos.-dem. Naisyhdistykset, sekä Pyhtään, Neuvottoman, Saksalan, Sippolan, Xiikkalan, Myllykosken, Tirvan ja Lauritsalan t.y:n naisjaostot. Viipurin sos.-dem. Naisyhdistys, joka toimi Neuvostoliitolle luokitoidulle keväällä 1942. Toimintakauden aikana on perustettu Munsaaressa t.y:n naisjaosto v. 1942 ja Parkkarilan t.y:n naisjaosto v. 1943.

Viipurin 1. länt. vaalip. sos.-dem. Naisten Piiritoimikunta.

Ida Koivisto.

Saimi Nurminen.

Kertomus Hämeen etel. Sos.-dem. Piiritoimikunnan Naisjaoston toiminnasta vv. 1941—43.

V. 1941 kuuluivat piirin Naisjaostoon vakinaisina jäseninä Maikki Hyvönen, Selma Koskinen, Aino Malkamäki, Ellen Mattila ja Martta Toivonen sekä varajäseninä Hilma Ilmarinen ja Lydia Louhi. V. 1942 oli Naisjaoston kokoonpano seuraava: vakin. jäsenet Lyyli Aalto, Hilja Hannunien, Saimi, Lydia Louhi, Aino Malkamäki ja Martta Toivonen,

var. Maikki Hyvönen ja Ellen Mattila, sekä v. 1943 vak». Lyyli Aalto, Hilma Ilmarinen, Lydia Louhi, Aino Malkamäki ja Martta Toivonen, var. Maikki Hyvönen ja Ellen Mattila. Puheenjohtajana on koko ajan ollut Aino Malkamäki, varapuheenj. Lydia Louhi sekä sihteerinä ja rahastonhoit. Ellen Mattila. Vuosittain Naisjaosto on pitänyt 2—3 kokousta, sillä puheenjoht. ja sihteerin hoitoon on uskottu m.m. kurssiasiain yksityiskohtainen järjestely. Liittoneuvoston vakinaisena jäsenenä on ollut Aino Malkamäki, var. Lydia Louhi.

V. 1941 järjestettiin piirissä yhdeksät viikon kestäneet käsityö- ja yhdet kotitalouskurssit. V. 1942 järjestettiin keväällä viidet 3-päiväiset kasvitarhanhoitokurssit ja syksyllä kuudet säilöntäkurssit sekä talvella kuudet viikon kestäneet käsityö- ja kotitalouskurssit. V. 1943 järjestettiin keväällä 3-päiväiset kodinpäivät neljällä paikkakunnalla sekä talvella viidet viikon pituiset ja kuudet 2-viikkoiset »vanhasta uutta»-kurssit. Luentotoimintaa on ollut kurssien yhteydessä sekä lukuisasti kertapuheita juhliissa ja kokoussissakin. Syksyllä 1943 oli Hämeenlinnan ympäristön käsittävä naisten aluekokous runsain ohjelmin Hämeenlinnassa. Neuvottelukokous onnistui erittäin hyvin, osanottajia oli 50. I

Piirissä on nykyään 2 itsenäistä sos.-dem. naisyhdistystä ja 7 t.y:n naisjaostoa. Toimikauden aikana yksi naisjaosto on lopettanut toimintansa.